

Introduction

Üdvözljük!

Köszönjük, hogy részt vesz a felmérésben. A kitöltés körülbelül 23 percet fog igénybe venni, amely során számos kérdést kell majd megválaszolnia.

Kérjük, hogy a lehető legőszintébben és megfontoltan válaszoljon a kérdésekre. A válaszadást bármikor megszakíthatja bármiféle következmény nélkül.

Mielőtt tovább menne, egy beleegyező nyilatkozatot kell jóváhagynia. Amennyiben készen áll a továbblépésre, kattintson a jobbra mutató gombra!

Kutatási tájékoztató

Ön egy tudományos kutatásban vesz részt, amelynek vezetője Dr. Salamon János, a BME kutatója, és Dr. Orosz Gábor, az Artois Egyetem professzora.

A kutatás kapcsolattartója: Dr. Salamon János, salamon.janos@gtk.bme.hu

Kutatócsoportunkkal üzeneteket gyűjtünk annak érdekében, hogy hatékony képzési programokat fejlesszünk.

A kutatásunk célja felmérni, hogy az emberek mit gondolnak bizonyos politikai, közéleti vagy hétköznapi jelenségekről és folyamatokról, amelyek tudományos eredményekre vagy történelmi tapasztalatokra épülnek. A kutatás eredményeit arra használjuk majd fel, hogy olyan programokat fejlesszük ki a felhasználók számára, amelyek a programban fókuszba kerülő tudományos ismeretek érthető, hétköznapi átadását eredményezhetik, és amelyek által a szeretteik élete jobbá válhat.

A kitöltés során bizonyos politikai, közéleti vagy hétköznapi jelenségekről és folyamatokról olvashat szakértői véleményeket és egyéni tapasztalatokat, amelyek tudományos eredményekre vagy történelmi tapasztalatokra épülnek. Ezt követően **Önt arra fogjuk kérni, hogy a témával kapcsolatban szabadon fejtse ki a véleményét.** Emellett néhány általános kérdést teszünk fel Önnel kapcsolatban. A kutatás végén arra fogjuk kérni, hogy a program témájához kapcsolódóan értékeljen néhány politikai, közéleti, illetve más hétköznapi tartalmat.

A kutatásban való **részvételhez szükséges idő** összesen **átlagosan 23 perc**.

A kutatásban való **részvételhez 18 évesnek vagy idősebbnek kell lennie**.

A kutatásban való **részvétel teljesen önkéntes**.

A feladatok során lehetőség van annak megszakítására, hogy az ne legyen fárasztó. A vizsgálatot bármikor indoklás nélkül akár végleg is megszakíthatja, vagy a kérdések megválaszolását megtagadhatja. A vizsgálatban való részvételért anyagi javadalmazás jár, melyet a panel fog biztosítani a megbeszélteknek megfelelően. A vizsgálat elvégzésének káros következménye nincs.

A kutatás során kapott eredményekről később publikációk jelennek meg, és tudományos konferenciákon kerülnek ismertetésre. Ezekről a kívánságnak megfelelően szóbeli vagy írásos tájékoztatást adunk.

A kutatásban az adatokat névtelenül gyűjtjük, és más személyes adatát sem rögzítjük.

Szigorúan bizalmasan kezelünk minden olyan információt, amit a kutatás keretén belül gyűjtünk össze. A kutatás során nyert adatokat kóddal ellátva biztonságos számítógépen őrizzük. Az egyéni kódot minden esetben a kutatásban résztvevő asszisztens adja, csak ő ismeri és ő fér hozzájuk. A kutatás során nyert adatokon statisztikai elemzéseket végzünk, amelyekből egyetlen résztvevő azonossága sem állapítható meg.

A továbblépéssel hozzájárul ahhoz, hogy a vizsgálat során az Önről felvett, személye azonosítására nem alkalmas adatokat kutatási célra felhasználjunk, illetve, hogy más kutatók számára is hozzáférhetőek legyenek.

Fenntartom a jogot arra, hogy a vizsgálat során annak folytatásától bármikor elállhassak. Ilyen esetben a rólam addig felvett adatokat törölni kell.

Kijelentem, hogy elmúltam 18 éves és részletes tájékoztatást kaptam a kutatásban való részvételem feltételeiről. Ezekkel a feltételekkel egyetértek, és a részvételt vállalom.

Igen

Nem

Demographics

A kérdőív elején néhány kérdést szeretnénk feltenni Önnel kapcsolatban.

Hány éves Ön? (évben megadva, pl. 22)

Mi az Ön neme?

- Férfi
- Nő

Mi az Ön legmagasabb iskolai végzettsége?

- 8 általános, vagy középiskola érettségi nélkül
- Középiskola érettségivel
- Egyetemi vagy főiskolai diploma

Milyen jellegű településen él?

- Budapest
- Megyeszékhely, megyei jogú város
- Város
- Falu, község, nagyközség

Milyen nemzetiségűnek vallja magát?

- magyar
- bolgár
- görög
- horvát
- lengyel
- német
- örmény
- roma
- román
- ruszin
- szerb

- szlovák
- szlovén
- ukrán
- más (kérjük, adja meg pontosan):
- nem szeretnék válaszolni

Melyik országból származik Ön?

- Magyarország
- más (kérjük, adja meg pontosan):
- nem szeretnék válaszolni

Ön jelenleg melyik országban él?

- Magyarország
- más (kérjük, adja meg pontosan):
- nem szeretnék válaszolni

Kérjük, adja meg a lakóhelye irányítószámát!

(ha több helyen is lakik, írja be azt, ahol a legtöbb időt tölti)

Képzelve el, hogy ez a létra azt jelképezi, hogy az emberek milyen helyzetben élnek az országában (ahol él és dolgozik).

A létra tetején azok az emberek vannak, akik a legjobb helyzetben élnek – azok, akiknek a legtöbb pénzük, a legtöbb iskolai végzettségük és a legelismertebb állásuk van. A létra alján azok az emberek vannak, akik a legrosszabb helyzetben vannak – akiknek a legkevesebb pénzük van, nem tanultak és a legkevésbé megbecsült munkájuk van, vagy nincs is munkájuk. Minél feljebb van ezen a létrán, annál közelebb van a legfelül lévőkhöz; minél lejjebb van, annál közelebb van a lent lévőkhöz.

Hol helyezné el magát ezen a létrán?

Jelölje be, hogy Ön szerint az életének jelenlegi szakaszában melyik lépcsőfokon áll az országában (ahol él és dolgozik) élő többi emberhez viszonyítva:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Fok

Az emberek gyakran határozzák meg a politikai beállítódásukat úgy, hogy liberális vagy konzervatív. Kérjük hogy az alábbi skála segítségével helyezze el önmagát ezen a dimenzión.

Rendkívül
liberális

Nagyon
liberális

Inkább
liberális

Sem
liberális,
sem
konzervatív

Inkább
konzervatív

Nagyon
konzervatív

Rendkívül
konzervatív

Ha mindenképpen választania kellene a kormány és az ellenzék között, melyik oldalt támogatná inkább szavazatával?

- A kormányoldalt
- Az ellenzéket

Van-e olyan politikai párt, amely közelebb áll Önhöz, mint a többi?

- van
- nincs
- nem tudom

Melyik ez a párt?

- FIDESZ (Fidesz Magyar Polgári Szövetség)
- TISZA (Tisztelet és Szabadság Párt)
- DK (Demokratikus Koalíció)
- Mi Hazánk (Mi Hazánk Mozgalom)
- MKKP (Magyar Kétfarkú Kutya Párt)
- JOBBIK (Jobbik Magyarországért Mozgalom)
- MSZP (Magyar Szocialista Párt)
- Egyéb: _____

Mennyire szimpatizál ezzel a párttal?

- teljes mértékben
- nagyrészt
- nem nagyon
- egyáltalán nem
- nem kívánok válaszolni

Attention check explainer

Ez a kérdőív olyan kérdéseket is tartalmaz, melyek által megállapítható, hogy mennyire figyelt oda a kitöltés során. Kérjük, teremtsen olyan körülményeket, hogy oda tudjon figyelni!

Hang teszt

Hanganyag használata

A program minden szövege meg is hallgatható. A hanganyagokat fülhallgatón keresztül, vagy ha egyedül tartózkodik a helyiségben, akár a számítógép vagy a mobiltelefon hangszóróján keresztül is hallgathatja.

Javasoljuk, hogy hallgassa meg a program szövegét, mert így teljesebb élményt nyújt.

Kérjük, állítsa be a hangot a készülékén, majd **kattintson a „Lejátszás” gombra!**

Privacy policy

Hanganyag intro

 SOUNDCLLOUD

Amennyiben nem hall semmit, ellenőrizze, hogy az eszköz hangereje nincs-e lehalkítva, és hogy a fülhallgató (ha használja) megfelelően csatlakozik.

Hallott valamilyen hangot?

Igen, hallottam hangot.

Nem, nem hallottam hangot.

kiépülés_feltétel

Mit tanít a múlt és hogyan használjuk ezt a tudást a jelenben?

Ma már sokan nem emlékeznek arra, hogy mit jelent diktatórikus rendszerben élni.

A második világháború és a 20. századi diktatúrák óta több mint egy emberöltő telt el – és egyre kevesebben vannak közöttünk, akik saját tapasztalatból tudnák elmondani, milyen érzés volt elveszíteni a szabadságot a hétköznapi életben.

Tapasztalataink vagy történelmi tanulmányaink alapján úgy gondolhatjuk, hogy az elnyomó rendszerek mindig gyorsan és erőszakkal jönnek létre.

Ezzel szemben a közelmúlt nemzetközi példái azt mutatják, hogy az autoriter rendszerek más módon is kialakulhatnak.

Fokozatosan kiépülő tekintélyelvű rendszerek

A közelmúlt nemzetközi példái rávilágítanak arra, hogy a modern tekintélyelvű rendszerek **fokozatosan, kis lépésekben épülnek ki**: lassan gyengítik a demokratikus intézményeket, aláássák az állampolgárok ezen intézményekbe vetett bizalmát, és megszüntetik az ellenőrző mechanizmusokat.

Mindezt úgy teszik, hogy a megmaradt demokratikus keretek között maradva **manipulatív eszközökkel biztosítják a szükséges támogatottságot**.

A külvilág gyakran csak akkor ismeri fel a veszélyt, amikor a demokrácia alapjai már meggyengültek, és a rendszer nyíltan elnyomóvá válik.

Pedig ez mindig egy **hosszabb folyamat eredménye** mind a baloldali, mind a jobboldali elnyomó rendszerek esetében, amit láthattunk szerte a világban.

A jelen kutatás

Ebben az anyagban az **elnyomó rendszerek működését kutató történészek és politikai szakértők szakmai magyarázatait, valamint hétköznapi emberek gondolatait osztjuk meg**, akik valamilyen formában átélték, milyen az, amikor egy rendszer egyre nagyobb mértékben szűkíti az emberi méltóság, a gondolkodás vagy a cselekvés szabadságát és válik egyre nyíltabban tekintélyelvűvé és agresszívává.

Mondja el a véleményét!

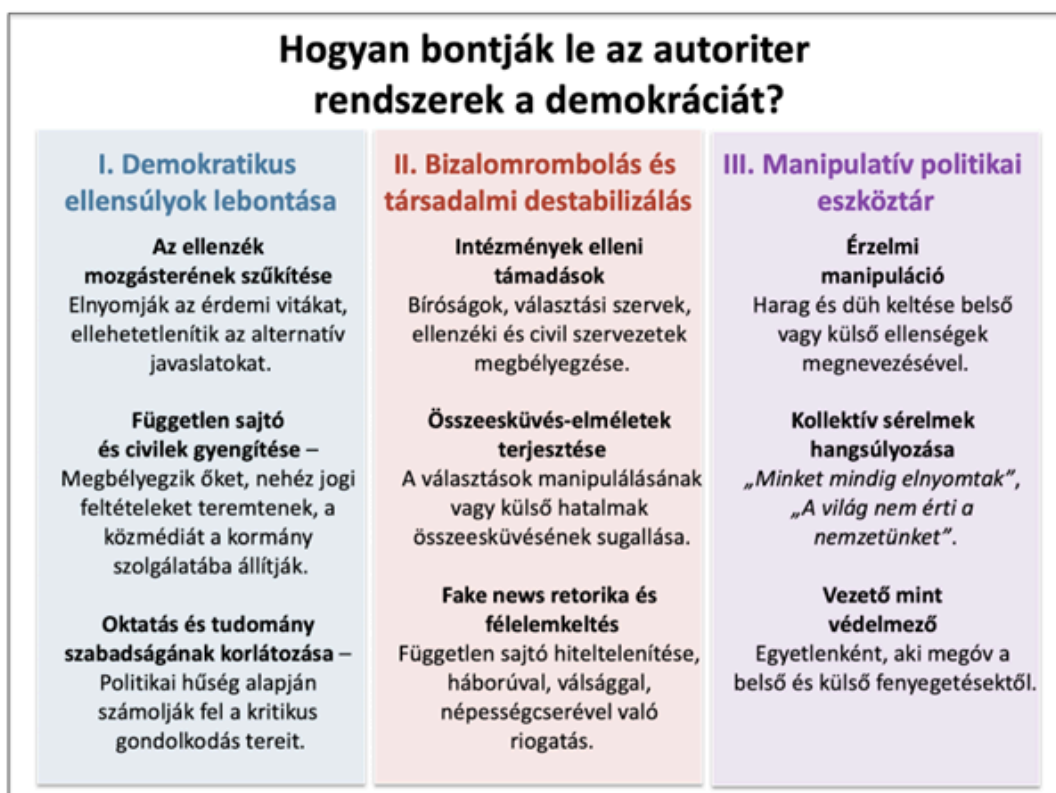
Az alábbi szakértői vélemények és személyes történetek **nem egyetlen ideológiáról, és különösen nem a pártpolitikáról szólnak**. A diktatórikus rezsimek számos formát ölthetnek, és számos eszme nevében léphetnek fel. Éppen ezért, az alábbiakban pártpolitikától függetlenül arról lesz szó, hogy az autoriter rendszerek kiépítői hogyan korlátozzák a szabadságot, miközben a felszínen sok minden még változatlan marad. **Arra szeretnénk kérni Önt, hogy ne csak olvasóként, hanem értelmezőként is legyen jelen, mert az Ön személyes véleményére vagyunk elsősorban kíváncsiak**. Nincs jó és rossz válasz.

Ha megosztja a véleményét, az segít nekünk abban, hogy megértsük, a múlt tapasztalatai mennyiben lehetnek hasznosak a mai politikai folyamatok értelmezésében, és ezek alapján tervezhessünk ismeretterjesztő programokat a jövőben. A vizsgálat végén lehetősége lesz arra is, hogy megossza véleményét a kutatásban szereplő példákkal, idézetekkel kapcsolatban.

A demokratikus rendszerek lebontásának főbb elemei – nemzetközi példák alapján

A közelmúlt nemzetközi példái (pl. Oroszország, Törökország, Venezuela, Szlovákia) azt mutatják, hogy az autoriter rendszerek nem hirtelen, hanem fokozatosan épülnek ki, jellemzően egy ideig még a demokratikus keretek között maradván. Most áttekintjük, hogyan történik a demokratikus intézmények lebontása, az állampolgári bizalom aláírása és a hatalom érzelmi-eszközalapú megszilárdítása.

Az alábbiakban egy összefoglaló látható a demokratikus rendszerek lebomlásáról.

A következőkben a részleteket láthatjuk kibontva.

I. A demokratikus ellensúlyok lebontása

A modern önkényuralmi rendszerek egyik legfőbb célja, hogy fokozatosan gyengítsék azokat az intézményeket és szerveződések, amelyek ellensúlyt jelenthetnek a politikai hatalommal szemben - annak érdekében, hogy a vezetők hatalmát és vagyonát gyarapíthassák. Az elmúlt évek nemzetközi példái azt mutatják, hogy ezeket gyakran az alábbi lépések mentén valósítják meg a nyilvánosságban:

- **Szűkítik az ellenzék mozgásterét a parlamentben és azon kívül**, elnyomják az érdemi vitákat, és ellehetetlenítik az alternatív politikai javaslatokat.
- **Aláássák a független sajtó és a civil szervezetek működését**, például megbélyezik őket, nehéz jogi feltételeket teremtenek számukra, vagy a közmédiát a kormány szolgálatába állítják.
- **Politikai hűség alapján korlátozzák a tudományos és oktatási szabadságot**, felszámolva azokat a helyeket, ahol kritikus gondolkodás alakulhatna ki.

Történelmi nézőpont – Levitsky és Ziblatt

„Hogyan rombolják le a megválasztott autokraták azokat a demokratikus

intézményeket, amelyek elvileg korlátokat kellene, hogy szabjanak számukra? Egyesek egyetlen drasztikus lépéssel teszik ezt meg. De sokkal gyakoribb, hogy a demokrácia elleni támadás lassan, fokozatosan kezdődik. A polgárok többsége számára ez eleinte alig észrevehető. Hiszen a választásokat továbbra is megtartják. Az ellenzéki politikusok továbbra is ott ülnek a parlamentben. A független újságok továbbra is megjelennek. Minden egyes lépés aprónak tűnik – egyik sem tűnik olyannak, ami valóban veszélyeztetné a demokráciát. A demokrácia aláásására tett lépések gyakran még jogszerűnek is tűnnek: a parlament megszavazza őket, vagy az alkotmánybíróság alkotmányosnak nyilvánítja. Sok esetben pedig olyan nemes célok mögé bújtatják őket, mint a korrupció elleni harc, a választások »megtisztítása«, a demokrácia minőségének javítása vagy a nemzetbiztonság megerősítése.” Levitsky-Ziblatt (2018): How Democracies Die

Mielőtt továbblépne, kérjük, **ne válasszon az alábbi lehetőségek közül**, hanem **írja be a szövegdobozba a következő számot: 1234**

Ez a kérdés azért szerepel itt, hogy megbizonyosodjunk arról, **figyelmesen elolvasta az előző szövegrészt.**

A fentiek tükrében válassza ki az alábbiak közül a mondat befejezéséhez legjobban illeszkedő opciót.

A demokráciák leépítése általában...

- ...hirtelen, forradalmi események során történik
- ...egyetlen drasztikus lépéssel valósul meg
- ...lassan, fokozatosan történik
- Egyéb:

II. Bizalomrombolás és társadalmi destabilizálás

A demokratikus intézmények működése a társadalmi bizalomra épül. Az autoriter rendszerek ezt a bizalmat tudatosan aláássák, hogy az emberek ne számítsanak ezekre az intézményekre, és inkább a vezetőben keressék a megoldást:

- **Támadásokat indítanak a bíróságok, választási szervek, ellenzéki és civil szervezetek ellen**, és gyakran „külföldi ügynöknek”, „a nép ellenségének” vagy „nemzetellenesnek” bélyegzik őket.
- **Összeesküvés-elméleteket terjesztenek**, például azt sugallják, hogy a választásokat manipulálják, vagy hogy külső hatalmak akarják megbuktatni a

kormányt, és hogy minden, a kormány ellen megfogalmazott kritika mögött valamilyen nagy összeesküvés áll, és nem az állampolgárok őszinte véleménye.

- **A „fake news” kifejezést használják arra, hogy hiteltelenségek a független sajtót, különösen, ha az a kormányra nézve kellemetlen információkat közöl.**

III. Manipulatív politikai eszköztár

Az autoriter rendszerek sokszor nem nyílt elnyomással, hanem érzelmi és kommunikációs eszközökkel szerzik meg és tartják meg a hatalmat. Ezek az eszközök látszólag demokratikus keretben működnek, de közben torzítják a nyilvánosságot és a politikai versenyt.

1. Érzelmi manipuláció

- **Tudatosan haragot és dühöt keltenek**, belső (ellenzék, civilek) vagy külső ellenségek (EU, migránsok) megnevezésével.
- **Kollektív sérelmeket hangsúlyoznak**, például azt állítják, hogy „minket mindig elnyomtak”, vagy „a világ nem érti a nemzetünket”.
- **A vezetőt a nemzet egyetlen védelmezőjeként mutatják be**, aki megóvjá az embereket a külső és belső fenyegetésektől (például háborútól, gazdasági válságtól, terrorcselekményektől vagy népességcserétől).

Szakmai nézőpontok

Most nézzük és hallgassuk meg ezekről a technikákról két szakértő meglátását.

Ahogy Szabó Palócz Orsolya (2024) írja, az ellenségképzés politikai haszna, hogy külső és belső fenyegetések kijelölésével megerősíti a közösség határait és hozzájárul a közösség önazonosságának fenntartásához. A vezető ilyenkor védelmező szerepben jelenik meg, aki megóvjá az embereket a kívülről és belülről jövő "veszélyektől".

Szabó Palócz, O. (2024). A politikai ellenségképzés jelenségének egyes aspektusairól

A retorikai eszközök mögött azonban komoly kockázatok húzódnak. Pók Attila történész szerint az indulatkeltés és a bűnbakképzés hosszabb távon gyengíti a közösségi együttélés alapjait, zavarja a tisztánlátást és akadályozza a hibákból való tanulást. Végső soron éppen a közösségi integráció helyett annak szétesését is előidézheti (MTI, 2012).

MTI. (2012, augusztus 13). *Bűnbakképzés egykor és most. Múlt-kor történelmi magazin.*

Az elnyomó berendezkedések kialakulhatnak a politikai spektrum minden oldalán

A közelmúlt nemzetközi példáiban látható, néha talán kevésbé szembetűnő, de egyértelmű jeleket különösen fontos megfigyelni a hazai politikai környezetben is, **mert ezek az eszközök a politikai spektrum minden oldalán megjelenhetnek és ráadásul a tapasztalatok alapján a stabilizálódott kelet-európai rendszereknek van arra egyfajta hajlama is, hogy ebbe az irányba mozduljanak el.**

Ha tudatos állampolgárként mi felismerjük ezeket a jeleket a jövőben, akkor fontos, hogy **a rendelkezésre álló demokratikus eszközök felhasználásával még időben tegyünk a demokráciát leépítő lépések ellen.**

A következő rövid feladatban szeretnénk ezt a tudatosságot megerősíteni, amihez szeretnénk kérni, hogy a rendszerváltás utáni Magyarország egyes kormányaival kapcsolatos emlékeit kicsit elevenítse fel és azok alapján válaszolja meg a feltett kérdéseket.

Mit gondol, ezek a példák milyen mértékben (voltak) jellemzőek a háború utáni Magyarország egyes kormányai esetében?

Rákosi korszak (1947-1956)

- Egyáltalán nem jellemző
- Nem jellemző
- Inkább nem jellemző
- Jellemző is meg nem is
- Inkább jellemző
- Nagyon jellemző
- Teljes mértékben jellemző
- Nem tudom / Nem akarok válaszolni

Kádár korszak (1956-1989)

- Egyáltalán nem jellemző
- Nem jellemző

- Inkább nem jellemző
- Jellemző is meg nem is
- Inkább jellemző
- Nagyon jellemző
- Teljes mértékben jellemző
- Nem tudom / Nem akarok válaszolni

Antall-és Boross-kormány (1990-1994) - keresztény-konzervatív

- Egyáltalán nem jellemző
- Nem jellemző
- Inkább nem jellemző
- Jellemző is meg nem is
- Inkább jellemző
- Nagyon jellemző
- Teljes mértékben jellemző
- Nem tudom / Nem akarok válaszolni

Horn-kormány (1994-1998) - baloldali-liberális

- Egyáltalán nem jellemző
- Nem jellemző
- Inkább nem jellemző
- Jellemző is meg nem is
- Inkább jellemző
- Nagyon jellemző
- Teljes mértékben jellemző
- Nem tudom / Nem akarok válaszolni

Első Orbán-kormány (1998-2002) - keresztény-konzervatív

- Egyáltalán nem jellemző
- Nem jellemző
- Inkább nem jellemző
- Jellemző is meg nem is
- Inkább jellemző
- Nagyon jellemző

- Teljes mértékben jellemző
- Nem tudom / Nem akarok válaszolni

Medgyessy-kormány (2002-2004) - baloldali-liberális

- Egyáltalán nem jellemző
- Nem jellemző
- Inkább nem jellemző
- Jellemző is meg nem is
- Inkább jellemző
- Nagyon jellemző
- Teljes mértékben jellemző
- Nem tudom / Nem akarok válaszolni

Gyurcsány-kormányok (2004-2009) - baloldali-liberális

- Egyáltalán nem jellemző
- Nem jellemző
- Inkább nem jellemző
- Jellemző is meg nem is
- Inkább jellemző
- Nagyon jellemző
- Teljes mértékben jellemző
- Nem tudom / Nem akarok válaszolni

Bajnai-kormány (2009-2010) - baloldali-technokrata

- Egyáltalán nem jellemző
- Nem jellemző
- Inkább nem jellemző
- Jellemző is meg nem is
- Inkább jellemző
- Nagyon jellemző
- Teljes mértékben jellemző
- Nem tudom / Nem akarok válaszolni

Második Orbán-kormányok (2010-) - jobboldali

- Egyáltalán nem jellemző
- Nem jellemző
- Inkább nem jellemző
- Jellemző is meg nem is
- Inkább jellemző
- Nagyon jellemző
- Teljes mértékben jellemző
- Nem tudom / Nem akarok válaszolni

Hogyan hat a demokratikus rendszerek leépülése az emberekre?

Történelmi tapasztalatok alapján a demokratikus rendszerek leépülése során két fő pszichológiai tényező hat az emberekre:

- **Elrettentik a másként gondolkodókat a megszólalástól:** mindez gyakran társul nyilvános megszégyenítéssel vagy társadalmi kirekesztéssel.
- **Olyan normák alakulnak ki, ahol a hűség és behódolás az elvárt viselkedés,** míg a kritika szégyenhez és megbélyegzéshez vezet.

Ezek a folyamatok drasztikusan felgyorsítják és felerősítik két olyan jelenség működését, amelyek az emberi viselkedés természetes velejárói: a konformitást és a domináns vélemények megerősödését.

Noelle-Neumann (1974) ezt a jelenséget **hallgatási spirál**ként írta le, ami arról szól, hogyan befolyásolja az emberek véleménynyilvánítását a társas környezetük. Az egyének figyelik, mely nézetek tűnnek erősebbnek vagy gyakoribbnak, és ennek alapján döntenek arról, megszólalnak-e. A domináns véleményt vallók magabiztosabbá válnak, míg a kisebbségi álláspontot képviselők inkább elhallgatnak. Ez a különbség spirálként erősíti az egyik nézet uralmát egy közösségen belül, míg a másik egyre inkább háttérbe szorul.

Ráadásul az eltérő vélemények elhallgatása és a behódolás még drasztikusabban történik, amikor fenyegetettséget élünk meg: amikor vélt vagy valós krízis helyzet áll fenn, vagy amikor a kritikát megfogalmazókat negatív hatás éri (például lejáratják, megbélyegzik, megszégyenítik vagy kirekesztik őket).

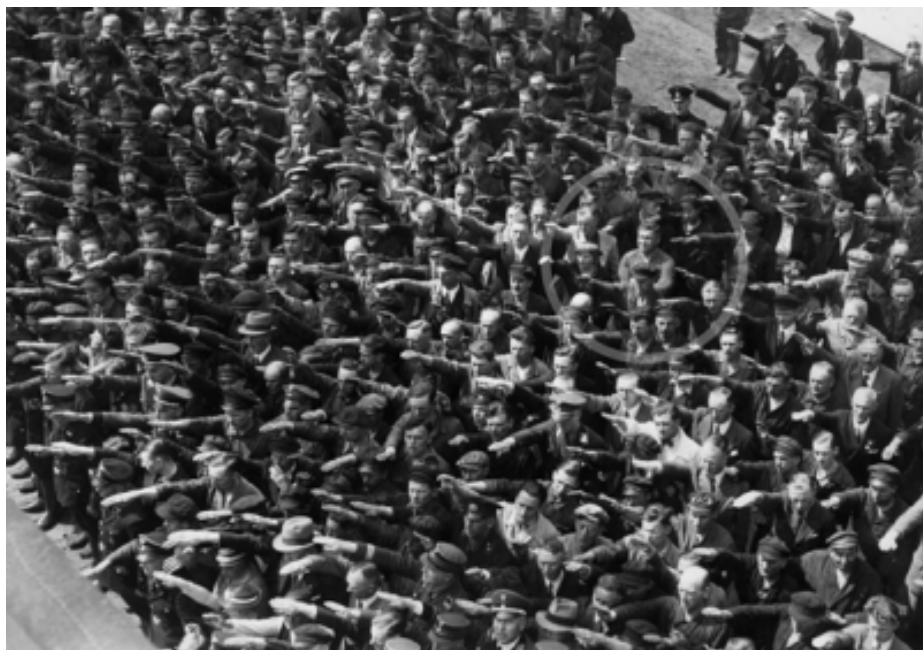
Noelle-Neumann, E. (1974). *The spiral of silence a theory of public opinion*. *Journal of Communication*, 24(2), 43-51.

Mit tudunk tenni? Hogyan lehet ezeket a folyamatokat felismerni és megtörni?

A legelnyomóbb történelmi rendszerekben is volt példa arra, hogy egyesek szembeszegüljenek a hivatalos ideológiával. August Landmesser egy hamburgi hajógyári munkás például, 1931-ben csatlakozott a Náci Párthoz abban a hitben, hogy ez segíteni fog munkát szerezni a gazdasági válsággal terhelt Németországban. Élete fordulópontját 1934-ben érte el, amikor találkozott Irma Ecklerrel, egy zsidó nővel, akivel 1935-ben eljegyezték egymást. Ennek következtében a náci "fajvédelmi" törvények megakadályozták a házasságot és August-ot kizárták a pártból. Ennek ellenére együtt maradtak, és gyerekeket vállaltak. 1937-ben megpróbált elmenekülni a családjával Dániába, de elfogták és "fajmegszégyenítés" vádjával előzetes letartóztatásba helyezték; bár 1938-ban felmentették, a párkapcsolatot nem adta fel – ezért újra letartóztatták, és két és fél évig tartó koncentrációs táborbeli büntetést kapott. 1936-ban, a Blohm & Voss hajógyárban tartott hadihajó-avatáson készült fotón ő az egyetlen, aki nem mutat náci karlendítést – karba tett kézzel áll a tömegből kitűnve.

A kép alatti kérdésnél kérjük, **ne válasszon a felsorolt lehetőségek közül**, hanem **írja be a szövegdobozba a következő számot: 1234**

Ez a kérdés azért szerepel itt, hogy megbizonyosodjunk arról, **figyelmesen elolvasta a szövegrészt**.

Mi látható a képen, mit tett August Landmesser?

- Náci karlendítést mutatott
- Tapsolt
- Karba tett kézzel állt
- Egyéb:

Mondja el a véleményét! Mit lehet tenni egy leépülő demokráciában/kiépülő diktatúrában?

Képzeld el, hogy egy hétfői családi ebédnél szóba kerül, hogy a múlt elnyomó módszerei ma is velünk vannak. Egy ilyen beszélgetés során, Ön szerint mit lenne fontos elmondani fiatal családtagjának (például a 14 éves unokaöccsének vagy keresztlányának, testvérének), vagy azoknak a fiataloknak, akik még sosem éltek meg ilyen helyzeteket? **Hogyan ismerhetik fel a folyamatosan erősödő elnyomást a hétköznapiakban és mit tudnak tenni ez ellen, hogy ne kerüljenek a hallgatás spiráljába?**

Írjon vagy mondjon néhány mondatot!

Szeretné, hogy ezt az üzenetet – természetesen teljesen névtelenül – megosszuk olyan fiatalokkal is, akik most kezdik felfedezni a történelmet, és keresik a választ arra, mit jelent ma a szabadság és a felelősség?

- Igen, szeretném
- Nem, nem szeretném

repedések_feltétel

Hogyan ismerhetjük fel, ha változás közeledik?

Minden politikai rendszer idővel átalakul – van, hogy megerősödik, máskor új kérdések vagy kihívások vetődnek fel. Néha ezek a változások hirtelen következnek be, máskor apróbb jelek előzik meg őket – olyan jelek, amelyeket egy figyelmes állampolgár is észrevehet.

Ebben az anyagban történelmi példákon keresztül nézzük meg, hogy különböző országokban miként érzékelték az emberek a változás közeledtét. Nem az a célunk, hogy kész válaszokat adjunk – inkább arra hívjuk Önt, hogy együtt gondolkodjunk és közösen találjunk válaszokat az alábbi kérdésre: milyen jelek utalhatnak arra, hogy egy politikai rendszer átalakulóban van?

Szeretnénk az Ön véleményét is megismerni. Ön szerint hogyan lehet ezekről az összefüggésekről világosan, érthetően beszélni másokkal? Mely jelek fontosak, és hogyan lehet azokat közösen értelmezni?

Mitől lesz egy rendszer kevésbé átlátható vagy kevésbé nyitott?

Sok országban előfordult már, hogy egyes döntések vagy változások nyomán az állampolgárok úgy érezték: egyre nehezebb beleszólni a közös ügyekbe.

Az alábbi kvízben olyan jelenségeket sorolunk fel, amelyek – különböző országok történelmében – gyakran megjelentek ott, ahol a politikai rendszer szűkösebbé vált.

Ez nem tudásteszt. Csak arra vagyunk kíváncsiak, **Ön szerint melyek azok a jelek,** amelyek alapján *egyre kevésbé tűnik demokratikusnak* egy rendszer működése.

Az Ön megítélésére vagyunk kíváncsiak

A következőkben arra kérjük, gondolja végig, **milyen jellemzők alapján ismerhető fel egy tekintélyelvű politikai rendszer** napjainkban.

Az alábbiakban tíz állítást talál. Kérjük, **válassza ki azt az ötöt,** amely Ön szerint a **leginkább jellemző lehet egy ilyen, tekintélyelvű politikai rendszerre.** Nincs egyértelműen jó vagy rossz válasz.

- A hagyományos értékek kiemelt védelme.** A politikai retorikában központi szerepet kapnak a vallási és nemzeti kulturális értékek.

- Átláthatatlanság és elszámoltathatóság hiánya.** A döntések háttere és a közpénzek felhasználása nem nyomon követhető, a kritikus hangokat hatósági vagy jogi eszközökkel visszaszorítják.
- Folyamatos ellenségkép-alkotás.** A hatalom rendszeresen belső vagy külső „bűnbakokat” nevez meg, ezzel fenntartva a társadalmi félelmet és összezárást.
- A sajtószabadság korlátozása.** A médiatér túlnyomó része a kormányzathoz kötődik, a független véleményeket háttérbe szorítják vagy ellehetetlenítik.
- A választás formális, nem érdemi döntés.** Bár a választások megtartásra kerülnek, az esélyek torzultak: a kormányzati szereplők jelentős média- és erőforráselőnyvel indulnak, és gyakoriak a szabálymódosítások.
- A közrend és stabilitás elsődleges célként való megjelenítése.** A biztonság, rend és kiszámíthatóság garantálása kiemelt szerepet kap a kormányzati működésben.
- Kiterjedt kormányzati kommunikációs gépezet.** A hatalom professzionális eszközökkel és sokcsatornás módon formálja a közvéleményt.
- A gazdaság patriotikus megerősítése.** A hazai vállalkozások, termékek és iparágak előnyben részesítése a gazdaságpolitika egyik fő célkitűzése.
- A nemzeti szuverenitás állandó hangsúlyozása.** A kormányzat a nemzeti függetlenség, kulturális önazonosság és szuverenitás témáira építi politikai kommunikációját.
- A hatalmi ellensúlyok gyengítése.** A független intézmények elveszítik kontrollfunkciójukat; a döntéshozatalban a szakmaiság helyett a lojalitás válik elsődlegessé.

A társadalomtudományi kutatások szerint a sajtószabadság korlátozása, a hatalmi ellensúlyok gyengítése, az ellenségkép-alkotás, az átláthatatlanság és a torzított választási feltételek a leggyakrabban említett jelek, amikor egy rendszer tekintélyelvű irányba mozdul. **Ezek az elemek nem kizárólag zárt rendszerekben fordulhatnak elő – de együttesen már olyan működésmódra utalhatnak, amely csökkenti a demokratikus mozgásteret.**

Most, hogy átgondoltuk, milyen elemek jellemezhetnek egy zártabb, tekintélyelvű politikai rendszert, érdemes egy másik oldalról is közelíteni a kérdést. Mi történik, amikor egy ilyen rendszer már nem tudja ugyanúgy működtetni önmagát? Milyen apró jelek utalhatnak arra, hogy valami meg fog változni? A következő részben nem azt vizsgáljuk, hogyan épül ki a kontroll – hanem azt, hogyan kezd megbomlani.

Mikor és hogyan kezd meginogni egy rendszer?

A történelem azt mutatja, hogy még a legerősebbnek tűnő politikai rendszerek is elérhetnek egy pontot, amikor már nem működnek ugyanúgy, mint korábban. Gyakran ez a változás hirtelen jön, de fokozatos jelek vezetnek be. Olyan mint amikor egy szék lassan megbillen: egy darabig még stabil, lehet látni, hogy át fog billenni, aztán már

nincs visszaút.

Mielőtt a nagy fordulat megtörténik, sokszor apró jelek utalnak arra, hogy valami megváltozott. Ezek a jelek sokáig észrevétlenek maradhatnak, főleg, ha valaki olyan rendszerben él, ami évtizedeken át stabilnak tűnt.

A következőkben történelmi példákon keresztül mutatjuk be, hogy különböző országokban mik voltak azok a jelek, amelyek előre jelezték egy politikai rendszer megingását vagy átalakulását.

Szeretnénk Önt egy közös gondolkodásra hívni arról, hogy hogyan lehet ezeket a folyamatokat felismerni, és mások számára is érthetően elmagyarázni.

A fejezet végén arra kérjük majd: Ossa meg velünk, hogyan beszélne erről egy ismerősének, aki érdeklődik a téma iránt, de nem szakértő!

Most pedig nézzük meg: Milyen jelek utalhatnak arra, hogy egy rendszer megrepedni készül...

Milyen jelek utalhatnak arra, hogy egy rendszer megbillen?

A történelmi példák és társadalomtudományi kutatások szerint vannak olyan visszatérő jelenségek, amelyek egyes országokban megelőzték a politikai átalakulást.

Ezek a jelek nem azt jelentik, hogy a változás elkerülhetetlen – de segíthetnek abban, hogy időben észrevegyük: valami elkezdett másképp működni, mint korábban.

Az alábbi folyamatok külön-külön is érdekesek. De ha egyszerre több is jelen van, az gyakran egy **mélyebb átalakulás** előjele.

1. A rend megbillenése

Zavarossá vagy ellentmondásossá válik a kormányzati kommunikáció, visszavonnak döntéseket, a reakciók kiszámíthatatlanná válnak.

2. Egyre többen szólalnak meg

Csökken a félelem: egyre többen mondják el nyíltan a véleményüket – akár az utcán, akár online közösségekben.

3. Törésvonalak a hatalmon belül

Nyilvános viták, lemondások vagy kiszivárgások utalnak arra, hogy a vezetés egysége megbomlott.

4. Civil kezdeményezések előretörése

Szakmai, helyi vagy közösségi csoportok önállóan kezdenek szerveződni és megfogalmazni saját igényeiket.

5. A lojalitás meggyengülése

Korábbi támogatók – akár csendben, akár nyíltan – elkezdnek eltávolodni a vezetéstől.

6. A propaganda hatásosságának csökkenése

A hivatalos üzenetek már nem hatnak: vagy elutasítják őket, vagy gúny tárgyává válnak.

Ezek a jelek nem mindig egyszerre jelennek meg, és önmagukban még nem jelentik egy rendszer végét – de **ha több ilyen folyamat zajlik egyszerre**, az gyakran egy mélyebb átalakulás előjele.

Mi az, amit ebből már láttunk más országokban? Hogyan lehet erről beszélni – félelem nélkül, kíváncsian, közösen gondolkodva?

A rend megbillen – Zavarttá válik a hatalom kommunikációja

Hogyan jelenik meg ez a repedés?

Egy rendszer instabilitását gyakran megelőzi, hogy a kormányzat kommunikációja **ellentmondásossá válik**:

- döntések visszavonása,
- egymásnak ellentmondó magyarázatok,
- túl- vagy alulreagálás társadalmi eseményekre.

Szakértői megállapítás:

„Az autoriter rezsimek gyakran ellentmondásos helyzetbe kerülnek: miközben az ellenzék elnyomására törekednek, saját kommunikációjuk egyre következetlenebbé, reaktívabbá és átláthatatlanabbá válik. Ez a paradoxon gyakran politikai töréspont

előjele.”

— Howard Johnston (2005). „Talking the Walk: Speech Acts and Resistance in Authoritarian Regimes.” In: Repression and Mobilization, 151. o.

A nyilvános kommunikáció megingása az egyik legkorábbi jele annak, hogy a rendszer elveszítette belső stabilitását.

Amikor már a hatalom is **ellentmond önmagának**, a változás **nemcsak lehetségessé, hanem elkerülhetetlenné** válik.

Mielőtt továbblépne, kérjük, **ne válasszon az alábbi lehetőségek közül**, hanem **írja be a szövegdobozba a következő számot: 1234**

Ez a kérdés azért szerepel itt, hogy megbizonyosodjunk arról, **figyelmesen elolvasta az előző szövegrészt.**

A fentiek tükrében válassza ki az alábbiak közül a mondat befejezéséhez legjobban illeszkedő opciót.

A hatalom kommunikációja instabillá válik, amikor...

- ...következetes és átlátható marad
- ...egyre világosabb és egységesebb lesz
- ...ellentmondásossá válik és meginog
- Egyéb:

Egyre többen szólnak meg: Csökken a félelem

Hogyan jelenik meg ez a repedés?

Amikor az emberek nyíltan mernek beszélni, tiltakozni vagy szerveződni, az azt jelzi: a rendszer már nem tartja kézben a félelem eszközét.

Szakértői megállapítás Craig Brown-tól, aki a Belorusz rendszer összeomlását elemezte:

“Az elemzés szempontjából talán legerősebb megjegyzést Steve Crawshaw (2020) tette a The Independent-ben augusztus 22-én megjelent, „A represszív erőszak csak felgyorsíthatja a változást Fehéroroszországban” című cikkében, aki közvetlen kapcsolatot vont a félelem megszűnése és a rezsim összeomlása között. Az erőszakkal

szemben békés és kreatív tiltakozások sokasodtak – nemcsak Minszkben, hanem az egész országban. Lukasenka egykor hűséges szolgálói – rendőröktől és szerkesztőktől kezdve a nagykövetekig – elvesztették félelmüket (Crawshaw, 2020).”

Craig S. Brown, 2022. *Overcoming the “Barrier of Fear” in Order to Resist, Journal of Resistance Studies*

Hétköznapi tapasztalatok – amikor a félelem már nem működik, Craig egyik példáján keresztül:

„Hiszek a szememnek, és látom, hogy a többség velünk van. Már nyertünk, mert legyőztük a félelmünket, a közönyünket és az érdektelenségünket. A fehéroroszk többé nem félhetnek és nem maradhatnak csendben.”

Craig S. Brown, 2022. *Overcoming the “Barrier of Fear” in Order to Resist, Journal of Resistance Studies, 8(1), p. 19.*

A félelem nem szűnik meg egyik pillanatról a másikra – de amikor meginog, hirtelen sokan döntenek úgy: beszélni fognak. Ez nemcsak a bátorság pillanata, hanem a rendszer gyengeségének első valódi bizonyítéka is.

Politikai törésvonalak a hatalmon belül

Ha kiszivárgások, nyilvános viták vagy lemondások történnek a hatalmi elitben, az azt mutatja: az egység már nem tartható.

Szakértői vélemény:

„Szinte minden diktatúrában a vezetőt egy elitcsoport támogatja. Ezek az elitek alapvető politikai szolgáltatásokat nyújtanak a diktátornak, és e koalíciók összeomlása az autoriter uralom egyik fő fenyegetése. Valójában kevés olyan eset van, amikor egy autoriter rendszer összeomlása ne a diktátort támogató elitkoalíciók dezertálása miatt, annak előidézésével vagy kíséretében történne. Az elit dezertálás következményeit azonban jobban ismerjük, mint annak okait.”

— OJ Reuter & D. Szakonyi (2019): *Elite Defection Under Autocracy: Evidence from Russia. American Political Science Review*

Amikor a hatalom körein belül megszűnik az egység, a rendszer már nem ura önmagának.

A repedések belülről omlasztják össze azt, amit kívülről még egésznek látunk.

Előretör a civil ellenállás

Amikor különböző csoportok – diákok, tanárok, orvosok – egyszerre, saját ügyük mentén lépnek, az már az alulról szerveződő változás első hulláma.

Szakértői megállapítás:

„2004 november–decemberében a nemzetközi közvéleményt meglepte az ukrajnai békés civil ellenállás mérete és kitartása, amikor milliók követelték sikerrel a szabad és tisztességes választásokat az úgynevezett Narancsos Forradalomban. Azonban ez csak a legutóbbi volt a sikeres 'néphatalmi' forradalmak sorában, amelyek közé tartozik a Fülöp-szigetek (1986), Chile és Lengyelország (1988), Magyarország, Kelet-Németország és Csehszlovákia (1989), a balti államok (1991), Dél-Afrika (1994), Szerbia és Peru (2000), valamint Grúzia (2003). E tanulmány szerint sokkal gyakrabban, mint azt általában feltételezik, a változás motorja a széles társadalmi bázisú, erőszakmentes civil ellenállás – amely bojkott, tömegtüntetés, blokád, sztrájk és polgári engedetlenség eszközeit használja arra, hogy delegitimálja az autoriter vezetőket, és aláássa hatalmuk forrásait, beleértve fegyveres támogatóik lojalitását is.”
— Adrian Karatnycky and Peter Ackerman *How Freedom is Won* (2004): From Civic Resistance to Durable Democracy

Hétköznapi tapasztalatok az összefogás erejéről:

„A tüntető bányászokat támogató több ezer ember szolidaritása mély benyomást tett rám. A kolubarai bányászok, tudatában annak, hogy Szerbia áramellátásának felét biztosítják, határozottan használták ki erejüket, ami az összefogó polgári cselekvés potenciálját szimbolizálja. Az 'Angels with Dirty Faces' című műben pontosan azokat az dolgozókat kívántam ünnepelni, akik felismerik erejüket, és bebizonyítják, hogy egyesülve a társadalmi változás erejévé válhatunk.”

Mia Butter: *Quiet Acts of Resistance: An Interview with Igor Grubić*. Berlin Art Link, 2025. április 18.

A rendszer számára nem a szervezett ellenzék, hanem a spontán, sokfelől induló elégedetlenség a legnagyobb veszély. Amikor az emberek nem egy zászló alá, hanem egy közös érzés mellé állnak, a **változás már elindult.**

Szétreped a lojalitás

A rendszer akkor válik igazán sebezhetővé, amikor elveszíti a korábbi támogatóit – akár nyíltan, akár csendben.

Szakértői megállapítás:

A politikai rendszerek stabilitása nagymértékben függ attól, hogy fenn tudják-e tartani a támogatóik lojalitását. Amikor ez a lojalitás meggyengül – akár nyíltan, akár csendben –, a rendszer belülről kezd repedezni.

Ahogy Jürgen Habermas fogalmaz: „*A bemeneti válságok legitimációs válság formáját öltik; a legitimáló rendszernek nem sikerül fenntartania a szükséges mértékű tömeges lojalitást, miközben végrehajtják a gazdasági rendszerből átvett irányítási imperatívuszokat.*” Habermas, Legitimation Crisis, 1973/2018, p. 46.

Ez a folyamat jól megfigyelhető volt például a Ceaușescu-rezsim utolsó hónapjaiban is Romániában, amikor már nemcsak az ellenzéki hangok, hanem a korábbi passzív támogatók is eltávolodtak a rendszertől.

A rendszer addig stabil, amíg hallgatnak a csendes többség tagjai.

De amikor a korábbi támogatók is elfordulnak – akár csak némán – **a rendszer már belülről kezd omladozni.**

Az alábbi kérdésnél kérjük, **ne válasszon a felsorolt lehetőségek közül**, hanem **írja be a szövegdobozba a következő számot: 1234**

Ez a kérdés azért szerepel itt, hogy megbizonyosodjunk arról, **figyelmesen elolvasta a szövegrészt.**

A fentiek tükrében válassza ki az alábbiak közül a mondat befejezéséhez legjobban illeszkedő opciót.

A politikai rendszerek stabilitása addig tartható fenn, amíg...

- ...az emberek nyíltan szembefordulnak velük
- ...a propaganda hatékonyan működik
- ...meg tudják őrizni a támogatóik lojalitását
- Egyéb:

Zavarba jön a propaganda és az emberek kihasználják ezt

Ha a hivatalos üzenetek nevetségessé válnak, vagy alternatív forrásokkal ütköznek, a rendszer elveszíti a gondolatok feletti uralmat.

Szakértői megállapítás:

A diktatórikus rendszerek propagandája akkor omlik össze, amikor a nevetségesség szintjére süllyed. Ha a lakosság kollektív módon kineveti az állami üzeneteket, az a hatalom legmélyebb válságát jelzi. A 2011-es tunéziai események során a mémek, paródiák és utcai graffiti formájában megjelenő gúny a Ben Ali-rezsim végének katalizátora lett.

Mindez Waller szavaival:

„A kreatív és határozottan erőszakmentes ellenállás egy formája vett erőt Bassár el-Aszad rezsimjével szemben Szíriában, miközben az ország művészei új bátorsággal és céltudatossággal reagálnak a válságra – annak ellenére, hogy ez nyilvánvaló veszélyekkel jár” – írta Tim Hume a CNN-en. „A felkelés óta a művészek áttörték a félelem falát Szíriában, és másként gondolkodnak” – mondta Aram Tahhan szíriai újságíró, a Culture in Defiance című, Szíria kreatív ellenállásáról szóló amszterdami kiállítás egyik kurátora. – „A felkelés megváltoztatta a művészek gondolkodását a művészet társadalmi feladatáról, arról, hogyan tehetnek valami hasznosat a társadalomért” – mondta Tahhan a CNN riportjában.

J.M. Waller (2017): *Weaponizing Ridicule: The Decline of Authoritarian Messaging*

Záróüzenet:

A tekintély nemcsak félelemből épül, hanem abból is, hogy komolyan veszik. Ha a hivatalos üzenetek gúny tárgyává válnak, **a rendszer elveszíti szimbolikus uralmát is** – és ezt már nem lehet a rendőrség bevonásával visszafordítani.

Milyen tanácsot adna?

Mit vinne tovább mindebből?

Ha egy fiatalra gondol, aki nem élte még át, hogy milyen egy tekintélyelvű rendszer,

amikor kezd szétesni, hogyan mondaná el neki ezeket a folyamatokat?

Képzeld el, hogy egy kedves ismerőse – például egy 14 éves unokaöccse vagy keresztlányja – egyszer csak megkérdezi Öntől:

„Szerinted melyek azok a jelek, amelyek arra utalhatnak, hogy egy politikai rendszer megbillenni készül? Miért fontos emlékezni az erről szóló múltbéli történetekre, mennyire relevánsak és felhasználhatók ezek a tapasztalatok ma?”

Kérjük, írja le, mit válaszolna neki! Írja le a saját szavaival, akár a korábban olvasott történetekre is hivatkozva. Nem szükséges hivatalos vagy tökéletes szöveget írnia.

Írjon egy rövid, őszinte üzenet, amit valóban elküldhetne ennek a fiatal ismerősének.

(Az alábbiakban láthatja a korábban olvasott idézeteket és szakértői véleményeket.)

A rend megbillen – Zavarttá válik a hatalom kommunikációja

„Az autoriter rezsimek gyakran ellentmondásos helyzetbe kerülnek: miközben az ellenzék elnyomására törekednek, saját kommunikációjuk egyre következtelenebbé, reaktívabbá és átláthatatlanabbá válik. Ez a paradoxon gyakran politikai töréspont előjele.”

Howard Johnston (2005). *„Talking the Walk: Speech Acts and Resistance in Authoritarian Regimes.”* In: *Repression and Mobilization*, 151. o.

Egyre többen szólalnak meg: Csökken a félelem

*„Az elemzés szempontjából talán legerősebb megjegyzést Steve Crawshaw (2020) tette a *The Independent*-ben augusztus 22-én megjelent, „A represszív erőszak csak felgyorsíthatja a változást Fehéroroszországban” című cikkében, aki közvetlen kapcsolatot vont a félelem megszűnése és a rezsim összeomlása között. Az erőszakkal szemben békés és kreatív tiltakozások sokasodtak – nemcsak Minszkben, hanem az egész országban. Lukasenka egykor hűséges szolgálói – rendőröktől és szerkesztőktől kezdve a nagykövetekig – elvesztették félelmüket (Crawshaw, 2020).”*

Craig S. Brown, 2022. *Overcoming the “Barrier of Fear” in Order to Resist*, *Journal of Resistance Studies*

„Hiszek a szememnek, és látom, hogy a többség velünk van. Már nyertünk, mert legyőztük a félelmünket, a közönyünket és az érdektelenségünket. A fehérorosok többé nem félhetnek és nem maradhatnak csendben.”

Craig S. Brown, 2022. *Overcoming the “Barrier of Fear” in Order to Resist*, *Journal of Resistance Studies*, 8(1), p. 19.

Politikai törésvonalak a hatalmon belül

„Szinte minden diktatúrában a vezetőt egy elitcsoport támogatja. Ezek az elitek alapvető politikai szolgáltatásokat nyújtanak a diktátornak, és e koalíciók összeomlása az autoriter uralom egyik fő fenyegetése. Valójában kevés olyan eset van, amikor egy autoriter rendszer összeomlása ne a diktátort támogató elitkoalíciók dezertálása miatt, annak előidézésével vagy kíséretében történne. Az elit dezertálás következményeit azonban jobban ismerjük, mint annak okait.”

— OJ Reuter & D. Szakonyi (2019). *Elite Defection Under Autocracy: Evidence from Russia*. *American Political Science Review*

Előretör a civil ellenállás

„2004 november–decemberében a nemzetközi közvéleményt meglepte az ukrajnai békés civil ellenállás mérete és kitartása, amikor milliók követelték sikerrel a szabad és tisztességes választásokat az úgynevezett Narancsos Forradalomban. Azonban ez csak a legutóbbi volt a sikeres 'néphatalmi' forradalmak sorában, amelyek közé tartozik a Fülöp-szigetek (1986), Chile és Lengyelország (1988), Magyarország, Kelet-Németország és Csehszlovákia (1989), a balti államok (1991), Dél-Afrika (1994), Szerbia és Peru (2000), valamint Grúzia (2003). E tanulmány szerint sokkal gyakrabban, mint azt általában feltételezik, a változás motorja a széles társadalmi bázisú, erőszakmentes civil ellenállás – amely bojkott, tömegtüntetés, blokád, sztrájk és polgári engedetlenség eszközeit használja arra, hogy delegitimálja az autoriter vezetőket, és aláássa hatalmuk forrásait, beleértve fegyveres támogatóik lojalitását is.”

— Adrian Karatnycky and Peter Ackerman *How Freedom is Won* (2004). From *Civic Resistance to Durable Democracy*

„A tüntető bányászokat támogató több ezer ember szolidaritása mély benyomást tett rám. A kolubari bányászok, tudatában annak, hogy Szerbia áramellátásának felét biztosítják, határozottan használták ki erejüket, ami az összefogó polgári cselekvés potenciálját szimbolizálja. Az 'Angels with Dirty Faces' című műben pontosan azokat az dolgozókat kívántam ünnepelni, akik felismerik erejüket, és bebizonyítják, hogy egyesülve a társadalmi változás erejévé válhatunk.”

Mia Butter: *Quiet Acts of Resistance: An Interview with Igor Grubić*. Berlin Art Link, 2025. április 18.

Szétreped a lojalitás

A politikai rendszerek stabilitása nagymértékben függ attól, hogy fenn tudják-e tartani a támogatóik lojalitását. Amikor ez a lojalitás meggyengül – akár nyíltan, akár csendben –, a rendszer belülről kezd repedezni.

Ahogy Jürgen Habermas fogalmaz: „A bemeneti válságok legitimációs válság formáját öltik; a legitimáló rendszernek nem sikerül fenntartania a szükséges mértékű tömeges lojalitást, miközben végrehajtják a gazdasági rendszerből átvett irányítási imperatívuszokat.”

Habermas, *Legitimation Crisis*, 1973/2018, p. 46.

Zavarba jön a propaganda és az emberek kihasználják ezt

A diktatórikus rendszerek propagandája akkor omlik össze, amikor a nevetségesség szintjére süllyed. Ha a lakosság kollektív módon kineveti az állami üzeneteket, az a hatalom legmélyebb válságát jelzi. A 2011-es tunéziai események során a mémek, paródiák és utcai graffiti formájában megjelenő gúny a Ben Ali-rezsim végének katalizátora lett.

Mindez Waller szavaival: „A kreatív és határozottan erőszakmentes ellenállás egy formája vett erőt Bassár el-Aszad rezsimjével szemben Szíriában, miközben az ország művészei új bátorsággal és céltudatossággal reagálnak a válságra – annak ellenére, hogy ez nyilvánvaló veszélyekkel jár” – írta Tim Hume a CNN-en. „A felkelés óta a művészek áttörték a félelem falát Szíriában, és másként gondolkodnak” – mondta Aram Tahhan szíriai újságíró, a *Culture in Defiance* című, Szíria kreatív ellenállásáról szóló amszterdami kiállítás egyik kurátora. – „A felkelés megváltoztatta a művészek gondolkodását a művészet társadalmi feladatáról, arról, hogyan tehetnek valami hasznosat a társadalomért” – mondta Tahhan a CNN riportjában.

J.M. Waller (2017). *Weaponizing Ridicule: The Decline of Authoritarian Messaging*

Köszönjük az üzenetét!

Ha szeretné, nyugodtan el is küldheti ezt az üzenetet ennek a kedves ismerősének.

	Egyáltalán nem valószínű	Nem valószínű	Inkább nem valószínű	Inkább valószínű	Valószínű	Már el is küldtem
Mennyire valószínű, hogy elküldené ezt az ismerősének?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

kontroll_feltétel

Együttműködő versengés a mindennapokban

A versengés a mindennapjaink része: jelen van a sportban, tanulmányokban, üzleti életben, munkahelyen és játszótéren is.

Normális, hogy különböző módokon tekintünk a versengésre. **Ebben a rövid programban bemutatunk egy gondolkodásmódot, amely kiemeli a verseny pozitív hatásait.** A program során adatokat, meglátásokat és szakértői véleményeket ismerhet meg, valamint saját gondolatait is kifejezheti.

Ebben a programban különböző területekről származó véleményeket mutatunk be, amelyben a résztvevők egymást ösztönzik a fejlődésre. **A versengés legnemesebb formája az, amelyben a riválisok részben együttműködnek miközben lehetőséget adnak egymásnak a tanulásra és a növekedésre.**

Önnek is lehetősége lesz a véleménye kifejezésére.

A versengés és a teljesítmény optimális összhangja

Ahhoz, hogy versenyhelyzetben jól tudjunk teljesíteni, hasznos a **versengéshez való egészséges hozzáállás**, és az, hogy a versengésben rejlő erőforrásokat fel tudjuk használni a jobb teljesítmény érdekében.

Amikor:

- arra fókuszál, hogy **mit tud tanulni a versenytársaitól,**
- **önként lép be** a versenyhelyzetbe,
- vagy amikor **odafigyel a versenytársaira,**

akkor többet tud profitálni a versenyhelyzetekből.

Versengéssel kapcsolatos attitűdök és átalakíthatóságuk

Az embereknek sokféle viszonyulása lehet a versengéshez.

Vannak, akik...

... szeretnek versengeni, és vannak, akik nem;

... mindenáron le akarják győzni a másikat;

- ... elsősorban önmagukat akarják fejleszteni;
- ... maguknak akarnak bizonyítani, és vannak, akik másoknak;
- ... szoronganak a versengéstől, míg mások inspirálódnak a versenytársaktól.

Az emberek többsége egyszerre több ilyen **versengési orientációt hordoz**. Viszont függetlenül attól, hogy milyen attitűddel rendelkezik, ezek a hozzáállások **nincsenek kőbe vésve, és megváltoztathatóak**.

Versengéssel kapcsolatos ismeretek

Az utóbbi években egy átfogó kutatásban szakembereket, sportolókat, kutatókat és sok száz felnőttet kérdeztünk meg a versengési hozzáállásukról, és annak megváltoztathatóságáról.

A következő oldalakon három dologról lesz szó:

- **statisztikákat** láthat arról, hogy az emberek milyen versengési orientációkkal rendelkeznek;
- **szakemberek véleményét** ismerheti meg;
- **személyes beszámolókat** olvashat arról, hogy másokból milyen versengési attitűd tudja a legjobb teljesítményt kihozni.

Ön szerint hogyan érdemes versengeni?

Számos tudományos kutatás azonosította a legelőnyösebb versengési attitűdöket. Ezeket láthatja a következő oldalakon. Úgy gondoljuk, Ön is sokat tud arról, hogy ezek hogyan alkalmazhatók a mindennapokban!

A kérdéssor végén **a tapasztalataira és szakértelmére szeretnénk támaszkodni**. **Kérjük, segítsen abban:** hogyan magyarázzuk el ezeket a gondolatokat a korosztályába tartozóknak?

Statisztikák a versengési orientációkkal kapcsolatban

Sok száz embert kérdeztünk meg Magyarországon arról, hogy milyen versengési orientációkkal rendelkeznek.

Az emberek kevesebb, mint 10%-ánál a **hiperversengési orientáció a legerősebb**.

A hiperversengők

- minden helyzetben nyerni akarnak,
- bármi áron nyerni akarnak,
- tisztességtelen eszközöket (pl. csalást) is használnak a győzelem érdekében,
- agresszívvé válhatnak és károsíthatják versenytársaikat.

Nekik a győzelem mindennél fontosabb. **Viszont nekik a győzelem nem jár tanulással és önfejlesztéssel**, ráadásul eltávolítja őket más emberektől. Így bár lehet, hogy ez az orientáció egyes helyzetekben rövidtávú sikereket hoz, azonban hosszú távon nem eredményez fejlődést, **tehát önmagában nem vezet újabb győzelemhez.**

Statisztikák a versengési orientációkkal kapcsolatban

A megkérdezettek 69%-ánál az önfejlesztő versengési orientáció a legerősebb:

- Ők a versengés során tanulni akarnak a versenytársaktól és a versenyhelyzetekből
- Céljuk, hogy megőrizzék a jó kapcsolatot a versengés folyamata során
- A rövidtávú győzelem helyett a hosszú távú fejlődést helyezik a figyelmük fókuszába

Magyarországon az **emberek döntő többsége tehát ösztönösen úgy tekint a versengésre, mint amiből tanulni vagy fejlődni tud.** Ugyan fontos nekik a győzelem, de nem minden áron. Hozzájuk képest jóval kevesebben vannak, akiknél a versengés során jelentkező szorongás dominál.

Felmerül a kérdés, **hogyan lehet felhasználni a versengést a tanulás érdekében?** **Szakértői vélemények és diákok beszámolóí** alapján kerestük erre a választ. A következőkben erről olvashat.

Mielőtt továbblépne, kérjük, **ne válasszon az alábbi lehetőségek közül, hanem írja be a szövegdobozba a következő számot: 1234**

Ez a kérdés azért szerepel itt, hogy megbizonyosodjunk arról, **figyelmesen elolvasta az előző szövegrészt.**

A fentiek tükrében válassza ki az alábbiak közül a mondat befejezéséhez legjobban illeszkedő opciót.

Az önfejlesztő versengési orientáció esetében a cél elsősorban...

- ...a másik legyőzése, bármilyen áron
- ...a rövid távú győzelem megszerzése
- ...a saját fejlődés és a versenyből való tanulás

Egyéb:

Mit gondolnak erről a versengés tudományos szakemberei?

Prof. Dr. Fülöp Márta, az ELTE kutatója szerint „... a versengés hosszabb távú és áttételes funkciója az önfejlesztés. A versengés következtében ugyanis az egyén számos olyan tulajdonságát vagy képességét bontakoztathatja ki, amelyek egyébként lassúbb ütemben, vagy egyáltalán nem fejlődnének. Minden egyes győzelem/vereség beleilleszkedhet ebbe az egész életre szóló fejlődésbe és elősegítheti azt...”

A kutató szerint, ha valaki képes így tekinteni a versengésre, akkor „akár a számára kedvezőtlen eredménnyel járó összehasonlítást is tekintheti tanulási kiindulópontnak és inspirációnak. A versengés és a versenytárs ilyenkor gyorsítja, segíti az önfejlődés egész életen át tartó folyamatát”.

Mit gondolnak a versengés szerepéről az üzleti életben?

„Legyen szó a Google-ről, az Apple-ről vagy a szabad forráskódú szoftverekről, fantasztikus versenytársakkal volt mindig dolgunk, akik folyamatosan megoldoztattak minket.” Bill Gates, a Microsoft alapítója

Az informatikai innovációk egyik legismertebb alakja szerint a versengés nagyban segítette azt, hogy magas színvonalú termékekkel tudjunk dolgozni a mindennapokban.

A versenytárs mint húzóerő

Képzelden el két **összeszokott versenyzőt** egy kerékpárversenyen. Felváltva vezetnek – ezzel az éppen elől tekerő „húzza maga után” a társát. A húzóember ugyanakkor felfogja a szelet a másik előtt, aki ezért kisebb légellenállással küzdve, egy darabig könnyebben tud haladni. Egy idő után **helyet cserélve** a másodikból lesz az első, és most ő fogja húzni a mögötte lévőket. A két rivális valójában **kialakít egy egyensúlyt** abban, hogy kölcsönösen húzzák egymást, ami végső soron mindkettejük teljesítményét növeli.

Ha igazán profik, akkor **a verseny után alaposan átbeszéli** a tapasztalatokat. Így közösen egy sokkal mélyebb tudásra tesznek szert, mint a többiek, ami **mindkettőjük versenyelőnyét tovább növeli**. Mindkettő nagyon sajnálná, ha a másik visszavonulna.

Ez az analógia azt mutatja meg, hogy a jól felfogott versengés, olyan társas húzóerő, amely hosszú távon összekovácsolja az embereket.

Hogyan lehet a legtöbbet kihozni a versengésből?

Ismerje meg néhány diák véleményét!

A következőkben arról olvashat, hogy egyes diákok miként aknázták ki versenyhelyzetekben az ezzel kapcsolatos tudást.

Az itt olvasható igaz történetekben csak a neveket változtattuk meg.

„Nekem a versengés kapcsán a foci jut eszembe. Amikor 10 évesen elkezdünk rendszeresen a Vasas pályára járni, még nagyon éretlen fejjel viszonyultunk az ellenfélhez. Gyakran mantráztuk az öltözőben a meccsek előtt, hogy “fúj Honvéd”. Az ellenérzésünk abból is fakadt, hogy kifejezetten erős ellenfél volt. Később ez az ellenérzés fokozatosan átalakult bennem. Nem nagyon reklámoztam, de valójában az évek múlásával egyre jobban felnéztem rájuk. Azt vettem észre, hogy amikor ellenük játszottunk, akkor azt mindenki nagyon komolyan vette, a csapaton belüli összetartást kimaxoltuk. Tudtuk, hogy ők is nagyon komolyan vesznek minket. Az évek során kialakult egyfajta kölcsönös elismerés. Ennek az lett az eredménye, hogy egymás ellen sokkal jobban játszottunk. Kevesebb szabálytalanság, több kapura lövés, izgalmasabb cselek. Egy-egy Honvéd meccs után úgy éreztük, hogy tényleg széthajtottuk magunkat, és ezáltal nagyon sokat fejlődtünk – akár nyertünk, akár veszítettünk.”

Peti, 19 éves, elsőéves jogász hallgató

„Az osztályban hárman készültünk nemzetközi kapcsolatok szakra. Tudtuk, hogy nagy a túljelentkezés, ezért tényleg oda kell tenni magunkat. Ugyanahhoz a magántanárhoz jártunk, és ha kiderült, hogy a többiek ismertek egy olyan angol kifejezést, amit én nem, szinte azonnal megtanultam. Nagyon sokat tanultunk egymás hibáiból, hogy ne égjünk le később. A tanárunk nagyon élvezte ezt.:) Ez a tanulási élmény nagyon meghatározó volt, mintha együtt másznánk fel egy hegyen, ahol mindenki húz mindenkit, egyre magasabbra és magasabbra. Ahol kölcsönösen segítünk egymásnak és rohamtempóban másszuk a hegyet, miközben a tanár koordinál minket. Nagyon élveztem ezt, és ez sokat dobott az angolomon, azóta is mindenkinek én nézem át a csoportban az angolját.”

Zsófi, 23 éves, nemzetközi kapcsolatok hallgató

„Egyszer még régen láttam Tumblr-ön egy idézetet, ami nagyjából azt hangsúlyozta, hogy egy igazi sportoló addig edz, amíg a példaképei a riválisaivá válnak. Az egyetem elejéig versenyszerűen műkorcsolyáztam, és az egyik verseny végén odamentem a kategóriám győzteséhez, aki nem melleleg évek óta a példaképem is volt. Egyszerűen csak gratulálni szerettem volna a győzelméhez. Ő megjegyezte, hogy én is nagyon szép kűrt mentem. Mondta, hogy ha elárulom, hogy csinálom ezt, akkor segít, hogy tudnék a legegyszerűbben csiszolni az egyik ugrásomon. Nagyon meglepődtem, hogy egy ilyen kiemelkedő versenyző ugyanúgy megfigyeli a kezdőbb versenytársait, és még segítséget is nyújt nekik. A tőle kapott tipp sokat segített a fejlődésben és hogy el tudjam hinni magamról: el tudok jutni arra a szintre, ahová ő eljutott. Később sokat edzettünk együtt és sokat inspiráltuk egymást. Pár évvel később mindketten abbahagytuk a versenysportot, de a barátságunk megmaradt.”

Dávid, 21 éves, közgazdaságtan hallgató

Hogyan jelenik meg az önfejlesztő versengés az Ön hétköznapjaiban?

Ahogy a fenti beszámolókból is látszik, **azok a diákok, akik elkezdték ezeket az ismereteket alkalmazni, jobb jegyeket kaptak az egyetemen, és potenciális fejlődési lehetőségként tudtak tekinteni a versenytársaikra.**

Azt azonban nem tudjuk, hogy a már dolgozó és általában a tapasztaltabb generációnak milyen ehhez kapcsolódó történetei vannak, számukra hogyan hasznosíthatóak ezek az ismeretek.

Minden generáció más és más helyzeteket él meg, és emiatt más történetekkel rendelkezik.

Azt tudjuk, hogy a **kor előrehaladtával még erősebben rezonálunk a versengés során megjelenő önfejlesztésre**, de hogy mindez pontosan hogyan jelenik meg a hétköznapokban, abban nem mi vagyunk a szakértők, hanem Önök.

Abban szeretnénk kérni most a segítségét, hogy **ossza meg gondolatait, illetve a saját történetét az önfejlesztő versengéssel kapcsolatban.**

Az alábbi kérdésnél kérjük, **ne válasszon a felsorolt lehetőségek közül, hanem írja be a szövegdobozba a következő számot: 1234**

Ez a kérdés azért szerepel itt, hogy megbizonyosodjunk arról, **figyelmesen elolvasta a szövegrészt.**

A fentiek tükrében válassza ki az alábbiak közül a mondat befejezéséhez legjobban illeszkedő opciót.

A politikai rendszerek stabilitása addig tartható fenn, amíg...

- ...az emberek nyíltan szembefordulnak velük
- ...a propaganda hatékonyan működik
- ...meg tudják őrizni a támogatóik lojalitását
- Egyéb:

Tanácsok a versengéssel kapcsolatban

Most gondoljon egy barátjára, ismerősére vagy kollégájára, akinek hasznára válhatnak ezek a gondolatok.

Hogyan magyarázná el neki, hogy a versengés segíthet a fejlődésben, tanulásban és végső soron a hosszú távú teljesítmény elismerésében?

A fenti gondolatok mentén mit javasolna ennek az ismerősének, amikor nehezen tud a versengés önfejlesztő oldalára ráhangolódni?

A szövegdoboz alatt látható korábbi történetekből is bátran meríthet. Kérjük, használja fel a saját tapasztalatait, és olyan tanácsot adjon, ami a leginkább passzol ehhez az ismerőséhez.

A gyakorlat végén akár el is küldheti tanácsát ennek a személynek. Mi pedig szeretnénk gondolatait névtelenül megosztani más emberekkel.

„A versengés úgy segíthet a fejlődésben és a jó teljesítmény elérésében, hogy ...”

Kérjük, írja le gondolatait néhány mondatban!

Mit gondolnak erről a versengés tudományos szakemberei?

Prof. Dr. Fülöp Márta, az ELTE kutatója szerint „... a versengés hosszabb távú és áttételes funkciója az önfejlesztés. A versengés következtében ugyanis az egyén számos olyan tulajdonságát vagy képességét bontakoztathatja ki, amelyek egyébként lassúbb ütemben, vagy egyáltalán nem fejlődnének. Minden egyes győzelem/vereség beleilleszkedhet ebbe az egész életre szóló fejlődésbe és elősegítheti azt...” A kutató szerint, ha valaki képes így tekinteni a versengésre, akkor „akár a számára kedvezőtlen eredménnyel járó összehasonlítást is tekintheti tanulási kiindulópontnak és inspirációnak. A versengés és a versenytárs ilyenkor gyorsítja, segíti az önfejlődés egész életen át tartó folyamatát”.

Fiatalok véleménye:

„Nekem a versengés kapcsán a foci jut eszembe. Amikor 10 évesen elkezdünk rendszeresen a Vasas pályára járni, még nagyon éretlen fejjel viszonyultunk az ellenfélhez. Gyakran mantráztuk az öltözőben a meccsek előtt, hogy “fúj Honvéd”. Az ellenérzésünk abból is fakadt, hogy kifejezetten erős ellenfél volt. Később ez az ellenérzés fokozatosan átalakult bennem. Nem nagyon reklámoztam, de valójában az évek múlásával egyre jobban felnéztem rájuk. Azt vettem észre, hogy amikor ellenük játszottunk, akkor azt mindenki nagyon komolyan vette, a csapaton belüli összetartást kimaxoltuk. Tudtuk, hogy ők is nagyon komolyan vesznek minket. Az évek során kialakult egyfajta kölcsönös elismerés. Ennek az lett az eredménye, hogy egymás ellen sokkal jobban játszottunk. Kevesebb szabálytalanság, több kapura lövés, izgalmasabb cselek. Egy-egy Honvéd meccs után úgy éreztük, hogy tényleg széthajtottuk magunkat, és ezáltal nagyon sokat fejlődtünk – akár nyertünk, akár veszítettünk.”

Peti, 19 éves, elsőéves jogász hallgató

„Az osztályban hárman készültünk nemzetközi kapcsolatok szakra. Tudtuk, hogy nagy a túljelentkezés, ezért tényleg oda kell tenni magunkat. Ugyanahhoz a magántanárhoz jártunk, és ha kiderült, hogy a többiek ismertek egy olyan angol kifejezést, amit én nem, szinte azonnal megtanultam. Nagyon sokat tanultunk egymás hibáiból, hogy ne égjünk le később. A tanárunk nagyon élvezte ezt :) Ez a tanulási élmény nagyon meghatározó volt, mintha együtt másznánk fel egy hegyen, ahol mindenki húz mindenkit, egyre magasabbra és magasabbra. Ahol kölcsönösen segítünk egymásnak és rohamtempóban másszuk a hegyet, miközben a tanár koordinál minket. Nagyon élveztem ezt, és ez sokat dobott az angolomon, azóta is mindenkinek én nézem át a

csoportban az angolját.”

Zsófi, 23 éves, nemzetközi kapcsolatok hallgató

„Egyszer még régen láttam Tumblr-ön egy idézetet, ami nagyjából azt hangsúlyozta, hogy egy igazi sportoló addig edz, amíg a példaképei a riválisaivá válnak. Az egyetem elejéig versenyszerűen műkorcsolyáztam, és az egyik verseny végén odamentem a kategóriám győzteséhez, aki nem mellesleg évek óta a példaképem is volt. Egyszerűen csak gratulálni szerettem volna a győzelméhez. Ő megjegyezte, hogy én is nagyon szép kúrt mentem. Mondta, hogy ha elárulom, hogy csinálom ezt, akkor segít, hogy tudnék a legegyszerűbben csiszolni az egyik ugrásomon. Nagyon meglepődtem, hogy egy ilyen kiemelkedő versenyző ugyanúgy megfigyeli a kezdőbb versenytársait, és még segítséget is nyújt nekik. A tőle kapott tipp sokat segített a fejlődésemben és hogy el tudjam hinni magamról: el tudok jutni arra a szintre, ahová ő eljutott. Később sokat edzettünk együtt és sokat inspiráltuk egymást. Pár évvel később mindketten abbahagytuk a versenysportot, de a barátságunk megmaradt.”

Dávid, 21 éves, közgazdaságtan hallgató

CRT

A következő részben több kérdést is fel fogunk tenni önnek. Kérjük, válaszoljon rájuk a lehető legpontosabban.

Egy ütő és egy labda összesen 11000 Ft-ba kerül. Az ütő 1000 Ft-tal kerül többbe, mint a labda. Hány forintba kerül a labda?

Ha 5 gépnek 5 percbe telik 5 kütyü elkészítése, hány percbe telne 100 gépnek 100 kütyü elkészítése?

Egy tóban van egy tavorózsa. A tavorózsa mérete minden nap megduplázódik. Ha 48 nap alatt a tavorózsa beborítja az egész tavat, mennyi időbe telik, amíg a tavorózsa a tó felét beborítja?

Conspiracy mentality

A következőkben néhány állítást olvashat, amelyekről azt kell eldöntenie, hogy mennyire valószínű, hogy igazak. A 0% jelölése azt jelenti, hogy egészen biztosan nem igaz, az 50%, hogy se nem valószínű, se nem valószínűtlen, míg a 100% azt jelenti, hogy teljesen biztos, hogy igaz az állítás.

Úgy gondolom, hogy...

0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100

Sok nagyon fontos dolog történik a világban, amely soha nem kerül a nyilvánosság elé.

A politikusok gyakran nem mondják el a döntéseik valódi indítékát.

A kormányzervek szorosan felügyelnek minden állampolgárt.

Azok az események, melyek látszólag függetlenek egymástól, gyakran titkos tevékenységek eredményei.

Vannak olyan titkos szervezetek, melyek nagyban befolyásolják a politikai döntéseket.

Fact-relativism

Kérjük, jelezze, hogy mennyire ért egyet a következő állításokkal.

	Egyáltalán nem értek egyet		Semleges		Teljesen egyetértek
Az „igazság” valójában az az álláspont, amit az ember magának választ.	☐	☐	☐	☐	☐
Objektív valóság valójában nem létezik, csak különböző vélemények vannak.	☐	☐	☐	☐	☐
Aki azt állítja, hogy tudja mik a tények, valójában hazudik.	☐	☐	☐	☐	☐
Sok dolog, amire tényként hivatkoznak a sajtóban, valójában csak egy vélemény.	☐	☐	☐	☐	☐
Nem lehetünk biztosak abban, hogy amit tényként közölnek, az igaz is.	☐	☐	☐	☐	☐

Illiberalism

Kérjük, jelezze, hogy mennyire ért egyet a következő állításokkal.

	Egyáltalán nem értek egyet	Inkább nem értek egyet	Sem egyet nem értek, sem nem értek egyet	Inkább egyetértek	Teljesen egyetértek
A rendőrségnek szélesebb hatáskörökre van szüksége a rend fenntartásához, még ha ez kevesebb egyéni jogot is jelent.	☐	☐	☐	☐	☐

	Egyáltalán nem értek egyet	Inkább nem értek egyet	Sem egyet nem értek, sem nem értek egyet	Inkább egyetértek	Teljesen egyetértek
A kötelező katonai szolgálat segítene jobb fegyelmet kialakítani a mai fiatalokban.	☐	☐	☐	☐	☐

	Egyáltalán nem értek egyet	Inkább nem értek egyet	Sem egyet nem értek, sem nem értek egyet	Inkább egyetértek	Teljesen egyetértek
Az erős vezetőknek képesnek kell lenniük döntéseket hozni bíróságok vagy parlamenti beavatkozás nélkül.	☐	☐	☐	☐	☐

	Egyáltalán nem értek egyet	Inkább nem értek egyet	Sem egyet nem értek, sem nem értek egyet	Inkább egyetértek	Teljesen egyetértek
A polgároknak erős jogi védelemben kell részesülniük a hatóságok esetleges visszaéléseivel szemben.	☐	☐	☐	☐	☐

Outcome 1 intro

A következő részben különböző, valós személyektől elhangzott idézeteket fog látni. Olyan mondatokat, amelyek vagy egy politikus, vagy egy véleményvezér vagy egy közéleti szereplő szájából hangoztak el.

A feladat célja nem az, hogy leteszteljük, kitalálja-e, hogy kinek hagyta el a száját az adott mondat, hanem az, hogy **megtudjuk, hogyan hatnak ezek a mondatok elsőre**, és mi jut eszébe róluk **gondolkodás nélkül, megérzés alapján**.

Ez nem tudáspróba, nincs jó vagy rossz válasz. Inkább olyan, mint amikor egy baráttal beszélget, és megpróbálja eldönteni: „Ez most furán elnyomónak/autoriternek hangzik? Vagy inkább csak határozott?”

Kérjük értékelje az alábbi kijelentéseket (idézeteket, amelyek egy politikus, egy véleményvezér vagy közéleti szereplő szájából hangoztak el) **egyenként, az első benyomása alapján.** Nincs jó vagy rossz válasz!

Kimeneti változók 1_2

Kérjük értékelje az alábbi kijelentéseket (idézeteket, amelyek egy politikus, egy véleményvezér vagy közéleti szereplő szájából hangoztak el) **egyenként, az első benyomása alapján.** Nincs jó vagy rossz válasz!

„A kritika egy dolog, de a nemzeti egység elleni támadást nem tűrhetjük.”

Mennyire ért egyet ezzel a kijelentéssel?

- Egyáltalán nem értek egyet
- Nem értek egyet
- Inkább nem értek egyet
- Inkább egyetértek
- Egyetértek
- Teljes mértékben értek egyet

„A kritika egy dolog, de a nemzeti egység elleni támadást nem tűrhetjük.”

Mennyire vált ki Önben erkölcsi felháborodást ez a kijelentés?

- Egyáltalán nem vált ki felháborodást
- Nagyon enyhe felháborodást vált ki
- Enyhe felháborodást vált ki
- Közepes felháborodást vált ki
- Erős felháborodást vált ki
- Nagyon erős felháborodást vált ki

„A kritika egy dolog, de a nemzeti egység elleni támadást nem tűrhetjük.”

Mennyire emlékezteti ez az idézet autoriter mintázatokra?

- Egyáltalán nem emlékeztet
- Nem emlékeztet
- Inkább nem emlékeztet

- Inkább emlékeztet
- Emlékeztet
- Nagyon emlékeztet

„A kritika egy dolog, de a nemzeti egység elleni támadást nem tűrhetjük.”

Amikor egy vezető politikus ilyen mondatot mond, Ön szerint mennyire fenyegető a tekintélyelvű politikai rendszer jelenléte?

- Egyáltalán nem fenyegető
- Nem fenyegető
- Inkább nem fenyegető
- Inkább fenyegető
- Fenyegetően
- Nagyon fenyegető

„A kritika egy dolog, de a nemzeti egység elleni támadást nem tűrhetjük.”

Mennyire tartaná aggasztónak, ha egy ország politikai vezetői rendszeresen használnának ilyen nyelvezetet?

- Egyáltalán nem aggasztó
- Nem aggasztó
- Inkább nem aggasztó
- Inkább aggasztó
- Aggasztó
- Nagyon aggasztó

Kimeneti változók 1_6

Kérjük értékelje az alábbi kijelentéseket (idézeteket, amelyek egy politikus, egy véleményvezér vagy közéleti szereplő szájából hangoztak el) egyenként, az első benyomása alapján. Nincs jó vagy rossz válasz!

„A független igazságszolgáltatás nem állhat a nemzet érdekei útjába.”

Mennyire ért egyet ezzel a kijelentéssel?

- Egyáltalán nem értek egyet
- Nem értek egyet
- Inkább nem értek egyet
- Inkább egyetértek
- Egyetértek
- Teljes mértékben értek egyet

„A független igazságszolgáltatás nem állhat a nemzet érdekei útjába.”

Mennyire vált ki Önben erkölcsi felháborodást ez a kijelentés?

- Egyáltalán nem vált ki felháborodást
- Nagyon enyhe felháborodást vált ki
- Enyhe felháborodást vált ki
- Közepes felháborodást vált ki
- Erős felháborodást vált ki
- Nagyon erős felháborodást vált ki

„A független igazságszolgáltatás nem állhat a nemzet érdekei útjába.”

Mennyire emlékezteti ez az idézet autoriter mintázatokra?

- Egyáltalán nem emlékeztet
- Nem emlékeztet
- Inkább nem emlékeztet
- Inkább emlékeztet
- Emlékeztet
- Nagyon emlékeztet

„A független igazságszolgáltatás nem állhat a nemzet érdekei útjába.”

Amikor egy vezető politikus ilyen mondatot mond, Ön szerint mennyire fenyegető a tekintélyelvű politikai rendszer jelenléte?

- Egyáltalán nem fenyegető
- Nem fenyegető
- Inkább nem fenyegető

- Inkább fenyegető
- Fenyegetően
- Nagyon fenyegető

„A független igazságszolgáltatás nem állhat a nemzet érdekei útjába.”

Mennyire tartaná aggasztónak, ha egy ország politikai vezetői rendszeresen használnának ilyen nyelvezetet?

- Egyáltalán nem aggasztó
- Nem aggasztó
- Inkább nem aggasztó
- Inkább aggasztó
- Aggasztó
- Nagyon aggasztó

Kimeneti változók 1_8

Kérjük értékelje az alábbi kijelentéseket (idézeteket, amelyek egy politikus, egy véleményvezér vagy közéleti szereplő szájából hangoztak el) **egyenként, az első benyomása alapján.** Nincs jó vagy rossz válasz!

„Csak én [politikai vezető] tudom helyrehozni, amit ezek az emberek tönkretettek.”

Mennyire ért egyet ezzel a kijelentéssel?

- Egyáltalán nem értek egyet
- Nem értek egyet
- Inkább nem értek egyet
- Inkább egyetértek
- Egyetértek
- Teljes mértékben értek egyet

„Csak én [politikai vezető] tudom helyrehozni, amit ezek az emberek tönkretettek.”

Mennyire vált ki Önben erkölcsi felháborodást ez a kijelentés?

- Egyáltalán nem vált ki felháborodást
- Nagyon enyhe felháborodást vált ki
- Enyhe felháborodást vált ki
- Közepes felháborodást vált ki
- Erős felháborodást vált ki
- Nagyon erős felháborodást vált ki

„Csak én [politikai vezető] tudom helyrehozni, amit ezek az emberek tönkretettek.”

Mennyire emlékezteti ez az idézet autoriter mintázatokra?

- Egyáltalán nem emlékeztet
- Nem emlékeztet
- Inkább nem emlékeztet
- Inkább emlékeztet
- Emlékeztet
- Nagyon emlékeztet

„Csak én [politikai vezető] tudom helyrehozni, amit ezek az emberek tönkretettek.”

Amikor egy vezető politikus ilyen mondatot mond, Ön szerint mennyire fenyegető a tekintélyelvű politikai rendszer jelenléte?

- Egyáltalán nem fenyegető
- Nem fenyegető
- Inkább nem fenyegető
- Inkább fenyegető
- Fenyegetően
- Nagyon fenyegető

„Csak én [politikai vezető] tudom helyrehozni, amit ezek az emberek tönkretettek.”

Mennyire tartaná aggasztónak, ha egy ország politikai vezetői rendszeresen használnának ilyen nyelvezetet?

- Egyáltalán nem aggasztó
- Nem aggasztó
- Inkább nem aggasztó
- Inkább aggasztó
- Aggasztó
- Nagyon aggasztó

Kimeneti változók 1_9

Kérjük értékelje az alábbi kijelentéseket (idézeteket, amelyek egy politikus, egy véleményvezér vagy közéleti szereplő szájából hangoztak el) **egyenként, az első benyomása alapján.** Nincs jó vagy rossz válasz!

„Aki nem támogatja a kormány döntéseit, az a nemzet érdekei ellen dolgozik.”

Mennyire ért egyet ezzel a kijelentéssel?

- Egyáltalán nem értek egyet
- Nem értek egyet
- Inkább nem értek egyet
- Inkább egyetértek
- Egyetértek
- Teljes mértékben értek egyet

„Aki nem támogatja a kormány döntéseit, az a nemzet érdekei ellen dolgozik.”

Mennyire vált ki Önben erkölcsi felháborodást ez a kijelentés?

- Egyáltalán nem vált ki felháborodást
- Nagyon enyhe felháborodást vált ki
- Enyhe felháborodást vált ki
- Közepes felháborodást vált ki
- Erős felháborodást vált ki
- Nagyon erős felháborodást vált ki

„Aki nem támogatja a kormány döntéseit, az a nemzet érdekei ellen dolgozik.”

Mennyire emlékezteti ez az idézet autoriter mintázatokra?

- Egyáltalán nem emlékeztet
- Nem emlékeztet
- Inkább nem emlékeztet
- Inkább emlékeztet
- Emlékeztet
- Nagyon emlékeztet

„Aki nem támogatja a kormány döntéseit, az a nemzet érdekei ellen dolgozik.”

Amikor egy vezető politikus ilyen mondatot mond, Ön szerint mennyire fenyegető a tekintélyelvű politikai rendszer jelenléte?

- Egyáltalán nem fenyegető
- Nem fenyegető
- Inkább nem fenyegető
- Inkább fenyegető
- Fenyegetően
- Nagyon fenyegető

„Aki nem támogatja a kormány döntéseit, az a nemzet érdekei ellen dolgozik.”

Mennyire tartaná aggasztónak, ha egy ország politikai vezetői rendszeresen használnának ilyen nyelvezetet?

- Egyáltalán nem aggasztó
- Nem aggasztó
- Inkább nem aggasztó
- Inkább aggasztó
- Aggasztó
- Nagyon aggasztó

Kimeneti változók 1_11

Kérjük értékelje az alábbi kijelentéseket (idézeteket, amelyek egy politikus, egy véleményvezér vagy közéleti szereplő szájából hangoztak el) **egyenként, az első benyomása alapján.** Nincs jó vagy rossz válasz!

„Nem lehet állandóan bírálni azt, amit a nemzeti akarat választott meg.”

Mennyire ért egyet ezzel a kijelentéssel?

- Egyáltalán nem értek egyet
- Nem értek egyet
- Inkább nem értek egyet
- Inkább egyetértek
- Egyetértek
- Teljes mértékben értek egyet

„Nem lehet állandóan bírálni azt, amit a nemzeti akarat választott meg.”

Mennyire vált ki Önben erkölcsi felháborodást ez a kijelentés?

- Egyáltalán nem vált ki felháborodást
- Nagyon enyhe felháborodást vált ki
- Enyhe felháborodást vált ki
- Közepes felháborodást vált ki
- Erős felháborodást vált ki
- Nagyon erős felháborodást vált ki

„Nem lehet állandóan bírálni azt, amit a nemzeti akarat választott meg.”

Mennyire emlékezteti ez az idézet autoriter mintázatokra?

- Egyáltalán nem emlékeztet
- Nem emlékeztet
- Inkább nem emlékeztet
- Inkább emlékeztet
- Emlékeztet
- Nagyon emlékeztet

„Nem lehet állandóan bírálni azt, amit a nemzeti akarat választott meg.”

Amikor egy vezető politikus ilyen mondatot mond, Ön szerint mennyire fenyegető a tekintélyelvű politikai rendszer jelenléte?

- Egyáltalán nem fenyegető
- Nem fenyegető
- Inkább nem fenyegető
- Inkább fenyegető
- Fenyegetően
- Nagyon fenyegető

„Nem lehet állandóan bírálni azt, amit a nemzeti akarat választott meg.”

Mennyire tartaná aggasztónak, ha egy ország politikai vezetői rendszeresen használnának ilyen nyelvezetet?

- Egyáltalán nem aggasztó
- Nem aggasztó
- Inkább nem aggasztó
- Inkább aggasztó
- Aggasztó
- Nagyon aggasztó

populizmus

Kérjük, jelölje meg, mennyire ért egyet az alábbi állításokkal, amelyek Magyarország jelenlegi helyzetére vonatkoznak.

	Teljes mértékben egyetértek	Egyetértek	Inkább egyetértek	Inkább nem értek egyet	Nem értek egyet	Egyáltalán nem értek egyet
A kormányok számára lehetővé kell tenni, hogy a nemzetbiztonság érdekében megfigyelhessék az emberek életét.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Teljes mértékben egyetértek	Egyetértek	Inkább egyetértek	Inkább nem értek egyet	Nem értek egyet	Egyáltalán nem értek egyet

	Teljes mértékben egyetértek	Egyetértek	Inkább egyetértek	Inkább nem értek egyet	Nem értek egyet	Egyáltalán nem értek egyet
A demokrácia megdöntésére törekvő csoportokat és szervezeteket be kell tiltani.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
A bíróságok feladata hogy akkor is megvédjék a személyek és csoportok jogait ha a lakosság túlnyomó része ezekkel nem ért egyet.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
A kormányok számára lehetővé kell tenni, hogy a politikai radikalizmus megelőzése érdekében megfigyelhessék a polgárok online tevékenységeit.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
A társadalmunknak a nemzetközi befolyás elleni védelemre van szüksége, nem pedig még nagyobb nyitottságra.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Manapság az ember már nem mondhatja ki, hogy mit gondol a bevándorlókról, a nőkről vagy a melegekről anélkül, hogy előítéletesnek bélyegeznék.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Teljes mértékben egyetértek	Egyetértek	Inkább egyetértek	Inkább nem értek egyet	Nem értek egyet	Egyáltalán nem értek egyet
	Teljes mértékben egyetértek	Egyetértek	Inkább egyetértek	Inkább nem értek egyet	Nem értek egyet	Egyáltalán nem értek egyet

Káros lehet, ha a tizenéveseket a transz- és homoszexuális kisebbségek iránti elfogadásra tanítják az iskolában.

	Teljes mértékben egyetértek	Egyetértek	Inkább egyetértek	Inkább nem értek egyet	Nem értek egyet	Egyáltalán nem értek egyet
--	-----------------------------	------------	-------------------	------------------------	-----------------	----------------------------

Jobb, ha a döntéseket szakértők, és nem a kormány hozza meg, annak figyelembevételével, hogy mi a legjobb Magyarországnak.

	Teljes mértékben egyetértek	Egyetértek	Inkább egyetértek	Inkább nem értek egyet	Nem értek egyet	Egyáltalán nem értek egyet
--	-----------------------------	------------	-------------------	------------------------	-----------------	----------------------------

Azok a szervezetek, amik a forrásaik többségét külföldről kapják, nem képviselhetik nemzetünk érdekeit.

	Teljes mértékben egyetértek	Egyetértek	Inkább egyetértek	Inkább nem értek egyet	Nem értek egyet	Egyáltalán nem értek egyet
--	-----------------------------	------------	-------------------	------------------------	-----------------	----------------------------

A többség akaratának minden esetben érvényesülnie kell, még a kisebbségi jogok kárára is.

	Teljes mértékben egyetértek	Egyetértek	Inkább egyetértek	Inkább nem értek egyet	Nem értek egyet	Egyáltalán nem értek egyet
--	-----------------------------	------------	-------------------	------------------------	-----------------	----------------------------

Szabadon ki kell tudnunk fejezni a véleményünket, akkor is, ha ezzel másokat megbántunk, vagy zavarunk.

	Teljes mértékben	Egyetértek	Inkább egyetértek	Inkább nem értek egyet	Nem értek egyet	Egyáltalán nem értek egyet
--	------------------	------------	-------------------	------------------------	-----------------	----------------------------

	Teljes mértékben egyetértek	Egyetértek	Inkább egyetértek	Inkább nem értek egyet	Nem értek egyet	Egyáltalán nem értek egyet
Az olyan polgári szabadságjogokat, mint a tiltakozáshoz vagy a gyülekezéshez való jog, nem szabad korlátozni, még akkor sem, ha ez közrendzavaráshoz vezet.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Amint megérkeznek	1 év után	3 év után	5 év után	Ha állampolgárrá válnak	Soha
Vegyünk most olyan embereket, akik más országokból érkeznek és Magyarországon szeretnének élni. Mit gondol, mikor váljanak jogosulttá ugyanolyan szociális juttatásokra és szolgáltatásokra, mint a már itt élő állampolgárok?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Egyáltalán nem elfogadható	Nem elfogadható	Inkább nem elfogadható	Inkább elfogadható	Elfogadható	Teljes mértékben elfogadható
Mennyire tartja elfogadhatónak, hogy Magyarországnak erős vezetője legyen, aki a törvények felett áll?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Outcome 2 - repedések

A következőkben **bemutatunk 20 olyan tényezőt**, amelyeknek köze lehet az autoriter rendszerek hirtelen meggyengüléséhez vagy más néven **megrepedéséhez**.

Kérjük, értékelje mindegyiket annak alapján, hogy **milyen mértékben utalhatnak repedésekre a tekintélyelvű rendszerekben.**

	Egyáltalán nem utal repedésre	Nem utal repedésre	Inkább nem utal repedésre	Inkább utal repedésre	Repedésre utal	Teljesen egyértelműen repedésre utal
Nő az elégedetlenség a közösségi médiában	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Állami kommunikációs hiba (pl. rossz grafika, elírás)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kisebb választási vereség vidéki körzetekben	☐	☐	☐	☐	☐	☐
A kormány új ellenséget nevez meg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Egyre többen nyíltan tiltakoznak	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Új kormányzati honlap indul „átláthatóság” címmel	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Egyáltalán nem utal repedésre	Nem utal repedésre	Inkább nem utal repedésre	Inkább utal repedésre	Repedésre utal	Teljesen egyértelműen repedésre utal
Nyilvános konfliktusok a hatalmon belül	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Egy kis civil szervezet tüntetést jelent be	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Egy híres celeb kritizálja a kormányt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Erősebbé válik a rendőri jelenlét az utcákon	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zavaros, ellentmondásos kormányzati kommunikáció	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Egy válsághelyzet lehetőséget teremt az összefogásra	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Egyáltalán nem utal repedésre	Nem utal repedésre	Inkább nem utal repedésre	Inkább utal repedésre	Repedésre utal	Teljesen egyértelműen repedésre utal
A vezető népszerűsége csökken a közvélemény- kutatásokban	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nevetségessé válik a propaganda	☐	☐	☐	☐	☐	☐
A média új arcokat mutat be a kormányoldalon	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Több társadalmi csoport egyszerre tiltakozik	☐	☐	☐	☐	☐	☐
A korábbi támogatók elfordulnak	☐	☐	☐	☐	☐	☐
A kormány új szociális programot hirdet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Egy ellenzéki politikus kritikus beszédet tart	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Egyáltalán nem utal repedésre	Nem utal repedésre	Inkább nem utal repedésre	Inkább utal repedésre	Repedésre utal	Teljesen egyértelműen repedésre utal
A vezető egészségi állapota kérdésessé válík	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Outcome 3 - közélet átláthatóságáról

Kérjük, olvassa el figyelmesen ezt a szöveget és utána alkosson véleményt a szöveg utáni kérdések alapján!

A magyar kormány 2025. május 13-án benyújtotta „**A közélet átláthatóságáról**” szülő **törvényjavaslatot**, amely az akár csak részben külföldről (akár például az Európai Unió forrásaiból) támogatott civil szervezetek és sajtóorgánumok tevékenységét szigorúan szabályozná. A javaslat értelmében a *Szuverenitásvédelmi Hivatal listát készít azokról a szervezetekről, amelyek tevékenysége veszélyezteti az ország szuverenitását*, a kormány pedig közzéteszi a listát. A listán szereplő szervezetek **jelentős bírságokra számíthatnak, vezetőiknek vagyonnyilatkozatot kell tenniük**, és elveszíthetik az adó 1%-os felajánlások gyűjtésének jogát. A kormány szerint a cél az ország szuverenitásának védelme, míg kritikusai szerint a törvény a civil társadalom és a független média ellehetetlenítését szolgálja. Kocsis Máté, a Fidesz frakcióvezetője úgy nyilatkozott: **a Telex, a 444, és a Partizán megalapozottan feltételezi, hogy érintettjei lesznek a törvénynek**. Ezen médiaszervezetek azt ígérik, hogy tevékenységüket ennek ellenére folytatják. A javaslatot a kormány és a Patrióták Európáért európai uniós frakció üdvözölte, ellenben több civil szervezet és nemzetközi szervezet is tiltakozott, és az Európai Unió is aggodalmát fejezte ki a tervezet miatt.

Mennyire ért egyet a törvényjavaslattal?

- 1 – Egyáltalán nem értek vele egyet
- 2 – Nagyon kevésbé értek vele egyet
- 3 – Inkább nem értek vele egyet
- 4 – Kissé nem értek vele egyet
- 5 – Részben nem értek, részben egyetértek
- 6 – Kissé egyetértek

- 7 – Inkább egyetértek
- 8 – Nagyon egyetértek
- 9 – Majdnem teljesen egyetértek
- 10 – Teljesen egyetértek

Outcome 3 - közélet átláthatóságáról érzelmek

Hogyan érez a törvényjavaslatot benyújtó, a civil szervezetek és a független média tevékenységének korlátozását tervező kormány iránt?

Az alábbi skála segítségével értékelje, hogy mennyire erősen jelenik meg Önben az adott érzés a törvényjavaslatot benyújtó kormány iránt!

	Egyáltalán nem érzem ezt	Nagyon enyhén érzem	Enyhén érzem	Közepes mértékben érzem	Eléggé érzem	Erősen érzem	Nagyon erősen érzem
Harag	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Felháborodás	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Megvetés	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Büszkeség	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Szégyen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Együttérzés	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tisztelet, Megbecsülés	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Egyáltalán nem érzem ezt	Nagyon enyhén érzem	Enyhén érzem	Közepes mértékben érzem	Eléggé érzem	Erősen érzem	Nagyon erősen érzem
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Undor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hogyan érez a törvényjavaslatban szereplő, (legalább részben) külföldről finanszírozott, várhatóan érintett médiatermékek (Telex, 444, Partizán) és civil szervezetek iránt?

Az alábbi skála segítségével értékelje, hogy **mennyire erősen jelenik meg Önben az adott érzés** a várhatóan **érintett médiatermékek és civil szervezetek iránt!**

	Egyáltalán nem érzem ezt	Nagyon enyhén érzem	Enyhén érzem	Közepes mértékben érzem	Eléggé érzem	Erősen érzem	Nagyon erősen érzem
Harag	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Felháborodás	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Megvetés	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Büszkeség	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Szégyen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Együttérzés	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tisztelet, Megbecsülés	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Egyáltalán nem érezem ezt	Nagyon enyhén érezem	Enyhén érezem	Közepes mértékben érezem	Eléggé érezem	Erősen érezem	Nagyon erősen érezem
Undor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Outcome 4 competition

Most arról szeretnénk kérdezni, hogyan viszonyul a versengéshez. Mennyire ért egyet az alábbi állításokkal?

	Egyáltalán nem értek egyet	Nem értek egyet	Inkább nem értek egyet	Inkább egyetértek	Egyetértek	Teljes mértékben egyetértek
A versengés hatásai negatívak, amiket érdemes elkerülni.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bármire képes vagyok a győzelem érdekében.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
A versenyhelyzetek lehetőséget adnak arra, hogy a legtöbbet hozzam ki magamból.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Most arra kérjük, hogy alaposan gondolja végig az alábbi kérdéseket, és válaszoljon rájuk úgy, ahogy jelenleg igaznak gondolja őket!

Az alábbi skála segítségével válaszoljon a lehető legőszintébben: Mit gondol, mennyire lesz képes az alábbiak szerint hozzáállni a versengéshez a következő időszakban?

	Egyáltalán nem értek egyet	Nem értek egyet	Inkább nem értek egyet	Inkább egyet értek	Egyetértek	Teljes mértékben egyetértek
A győzelemért mindent megteszek, néha még nem szép dolgokat is.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Egyáltalán nem értek egyed	Nem értek egyed	Inkább nem értek egyed	Inkább egyed érték	Egyetértek	Teljes mértékben egyed
A versengés megtapasztása gátolja a teljesítményemet.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
A versengés megtapasztása gátolja a növekedésemet.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
A versengés hatásai negatívak, amiket érdemes elkerülni.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Szívesen teszem próbára magam a versengés során.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Szeretek versenyezni, mert közben felfedezhetem a képességeimet.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nekem mindegy, hogy milyen áron, de az a fontos, hogy győzzek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
A versenyhelyzetek lehetőséget adnak arra, hogy a legtöbbet hozzam ki magamból.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Egyáltalán nem értek egyet	Nem értek egyet	Inkább nem értek egyet	Inkább egyet érték	Egyetérték	Teljes mértékben egyetérték
Bármire képes vagyok a győzelem érdekében.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

closing

Végezetül kérjük, hogy ossza meg velünk véleményét a kutatásról. Nyitottak vagyunk bármilyen visszajelzésre, például az anyag felépítésével, a közvetített információkkal, vagy a felmérésben megválaszolt kérdésekkel kapcsolatban.

Powered by Qualtrics

